



# BACHELOROPPGAVE

Barnehagepersonalet ønsker tettere dialog og samarbeid med barneverntjenesten

*The kindergarten staff wants closer dialogue and cooperation with the child welfare service*

Kandidatnummer: 559 og 561

BACH301

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Veileder Åse Nylenna Akslen

Innleveringsdato: 25.05.2022

Antall ord: 14367

## Forord

Denne bacheloroppgaven er skrevet i forbindelse med barnehagelærerutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet. Oppgaven tar utgangspunkt i opplevelser gjennom praksis som har vekket en spesiell interesse i oss for arbeid med bekymringssaker i barnehagen. Vi ønsker å takke alle informantene som tok seg tid til å stille til intervju i en travel barnehagehverdag, og for at de kaster lys over tematikk som er viktig å få frem. I lys av barnevernsreformen som trådte i kraft tidligere i år, er vi glade for å kunne skrive en bacheloroppgave som belyser tematikken "samarbeid mellom barnehage og barnevernet". Vi ønsker også å takke veilederen vår som har gitt oss støtte og veiledning i utformingen av vår problemstilling og oppgavens struktur.

## Abstract

This bachelor thesis deals with the topic of routines and collaboration with the child welfare service, where we want to investigate the research problem "how does a selection of kindergarten staff experience routines and collaboration with the child welfare service?". Previous research on this topic dates back to 2009 and 2010, where it appears that kindergarten staff want closer dialogue and cooperation with the child welfare service. This actualizes the theme to this day as we have experienced through practice that the kindergarten staff still express the same wish. The child welfare service is now undergoing a reform, known as the child welfare reform, which will make major changes to the Child Welfare Act. By using a qualitative method for obtaining empirical data, we have obtained data material that illustrates the kindergarten staff's experiences in collaboration with the child welfare service and how they experience the kindergarten's routines for matters of concern in light of current rules and legislation.

# Innholdsfortegnelse

<b>1.0 Innledning</b> .....	<b>4</b>
<b>2.0 Styringsdokumenter</b> .....	<b>5</b>
2.1 Rammeplan.....	5
2.2 Barnehageloven.....	5
2.3 Barnevernloven.....	5
2.4 FNs barnekonvensjon.....	6
2.5 Forvaltningsloven .....	6
<b>3.0 Teoretisk forankring</b> .....	<b>6</b>
3.1 Tverrfagelig samarbeid.....	6
3.2 Tverrfaglige team .....	7
3.3 Dialog i tverrfagelig samarbeid .....	8
3.4 Samarbeidsbarrierer .....	8
3.5 Barnets beste .....	9
3.6 Profesjonsetikk.....	10
3.7 Beredskapsplan.....	11
3.8 Taushetsplikt og opplysningsplikt.....	12
3.9 Barneverntjenesten .....	13
3.9.1 Ulike taushetsregler for barnevernsansatte og ansatte i barnehagen .....	13
3.9.2 Unntaksregler for å skape samarbeid mellom barnehage og barnevern .....	14
3.10 Barnevernsreformen .....	14
<b>4.0 Metode</b> .....	<b>15</b>
4.1 Forskningsperspektiv .....	15
4.2 Valg av metode.....	15
4.3 Utvalgsmetode og utvalgskriterier .....	17
4.4 Gjennomføring av innhenting av datamateriale .....	18
4.5 Etske overveielser .....	21

4.6 Kvalitetsanalyse/kritikk på metoden .....	22
<b>5.0 Analyse og resultat .....</b>	<b>25</b>
5.1 Gjennomgående representative funn .....	25
<b>6.0 Drøfting .....</b>	<b>31</b>
6.1 Opplevelse av rutiner ved bekymringsaker .....	31
6.3 Opplevelse av å arbeide for barnets beste.....	35
<b>7.0 Konklusjon og oppsummering.....</b>	<b>37</b>
<b>8.0 Litteraturhenvisning .....</b>	<b>39</b>
<b>9.0 Vedlegg.....</b>	<b>42</b>
9.1 Vedlegg 1: Godkjenning fra NSD.....	42
9.2 Vedlegg 2: Informasjonsskriv.....	43
9.3 Vedlegg 3: Intervjuguide.....	46
9.4 Vedlegg 4: Samtykkeskjema .....	49
9.5 Vedlegg 5: E-post til barneverntjenesten.....	50

## 1.0 Innledning

Denne bacheloroppgaven er en avslutning på tre år på barnehagelærerstudiet. I løpet av disse årene med tilhørende praksis har vi gjentatte ganger opplevd at barnehagene har varierende rutiner for arbeid med bekymringsaker og at barnehagepersonalet har vært misfornøyd med samarbeidet med barneverntjenesten. Dette har det skapt en nysgjerrighet hos oss om hvordan personalet egentlig opplever samarbeid med barneverntjenesten, og hvordan vi kan få større innsikt i barnehagenes nåværende rutiner i arbeidet med bekymringsaker. Videre finnes det ingen nyere forskning som omhandler dette temaet, og dermed konstruerte vi problemstillingen “hvordan opplever et utvalg av barnehagepersonalet rutiner og samarbeid med barneverntjenesten” for å undersøke dette. Sentrale begreper i denne problemstillingen er *barnehagepersonalet*, *rutiner* og *samarbeid*. Begrepet *barnehagepersonale* betyr ansatte i barnehagen og innebærer flere stillingstitler; pedagogisk leder, barnehagelærer, barne- og ungdomsarbeider og styrer. Begrepet *rutine* betyr en plan man følger i en bestemt situasjon, og begrepet *samarbeid* betyr å jobbe sammen med noen for å oppnå et felles mål.

Vi har 6 hovedkapitler utenom innledning. Andre kapittel er en presentasjon av relevante styringsdokumenter for oppgaven. Tredje kapittel er teoretisk forankring, hvor vi vil presentere forfattere, relevant teori og forskning. Fjerde kapittel er metodekapittelet hvor vi presenterer kvalitativ metode og intervju, utvalg, gjennomføring av intervju, etiske hensyn og til slutt kvalitetsanalyse. Femte kapittel analyserer og presenterer vi gjennomgående representative funn fra datamaterialet vårt. I sjette kapittel drøfter vi funn og setter det opp mot teoretiske perspektiv fra tredje kapittel. Kapittel syv er det avsluttende kapittelet hvor vi presenterer en oppsummering og svar på problemstillingen.

## 2.0 Styringsdokumenter

### 2.1 Rammeplan

Rammeplanen er et styringsdokument for alle barnehager som et utgangspunkt for arbeidet som blir gjort i barnehagene (Udir, 2021). En av tingene rammeplanen setter fokus på er at personalet skal være bevisst på at barn kan være utsatt for “omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep” (KD, 2017, s. 11) og hvordan vi kan oppdage og forebygge det. Rammeplanen forventer at barnehagepersonalet skal vite om opplysningsplikten til barnevernet, men at det er styrer som har ansvar for rutiner og samarbeid med “relevante institusjoner” (KD, 2017, s. 16). Videre henviser rammeplanen til barnekonvensjonen artikkel 3, nr. 1 som handler om barnets beste, og påpeker videre at dette er et “overordnet prinsipp som gjelder for all barnehagevirksomhet” (KD, 2017, s. 11).

### 2.2 Barnehageloven

Barnehageloven har formålet med å regulere barnehagevirksomheten på forskjellige områder. Første §1 konstaterer formålet med barnehagen og sier at barnehagen skal i samarbeid med foresatte “ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling” (Barnehageloven, §1). I denne bacheloroppgaven vil vi fokusere på opplysningsplikt til barneverntjenesten og taushetsplikten personalet i barnehagen har om enkeltbarn og deres familie.

### 2.3 Barnevernloven

Barnevernloven skal passe på at unge får hjelp med en gang om de lever i usikre forhold som kan føre til skade fysisk og psykisk, samt forhindre utrygge oppvekstvilkår (Barnevernloven, 1992). Loven har tre hovedprinsipper: det biologiske prinsipp som tar hensyn til at barn skal kunne bo hos foreldrene så lenge som mulig (Barne- og familiedepartementet, 2012), minste inngreps prinsipp som handler om å vurdere de mildeste inngrepene først (Bufdir, 2021) og det tredje prinsippet er barnets beste, hvor en tenker at tiltakene skal alltid være til barnets beste. Loven gjelder for alle under 18 år og som oppholder seg i Norge. I noen tilfeller kan en få hjelp av barnevernet til en har fylt 23 år og om en samtykker til denne hjelpen (Barnevernloven, 1992).

## 2.4 FNs barnekonvensjon

FNs barnekonvensjon stadfester at barn har menneskerettigheter og har krav på spesiell beskyttelse (Forente Nasjoner, 2022). Den stadfester også at alle mennesker som er under 18 år er barn og dermed går under barnekonvensjonen. Den ble vedtatt av De forente nasjoner 20. november 1989, og ble 8. januar 1991 ratifisert i Norge og dermed nedfelt i norsk lov. Barnekonvensjonen er overordnet barnehageloven og opplæringsloven, og er dermed naturligvis nedfelt i samfunnsmandatet til barnehager og skole.

## 2.5 Forvaltningsloven

Forvaltningsloven handler om hvordan offentlige myndigheter skal behandle forskjellige saker for å kunne skape en trygg og grundig saksbehandling og likebehandling for alle innbyggere (Forvaltningsloven, 1967). Videre har forvaltningsloven bestemmelser om taushetsplikt hvor det står hva taushetsplikt er og hva den innebærer (Forvaltningsloven, 1967, §13).

# 3.0 Teoretisk forankring

## 3.1 Tverrfagelig samarbeid

Begrepet tverrfagelig samarbeid kan kort forklares som en metodikk for samarbeid på tvers av instanser hvor det er ansatte med ulik fagbakgrunn. Evelyn Eriksen og Sidsel Germeten definerer begrepet tverrfagelig samarbeid i boken *Barnevern i barnehage og skole* som et strukturert mål om at ulike personer i fellesskapet skal "virke sammen og komme fram til et felles resultat via felles målsetting og aktiv handling" (Eriksen & Germeten, 2012, s. 27). Det finnes en bred og en smal forståelse av dette begrepet. I denne bacheloroppgaven skal vi fokusere på den smale forståelsen av tverrfagelig samarbeid som handler om at "ulike profesjoner og andre ansatte i institusjoner, instanser og etater samarbeider om et felt eller et område, mot et felles mål" (Eriksen & Germeten, 2012, s. 31). "Felles mål" som nevnes her betyr i de fleste sammenhenger brukerens beste, og i vår oppgave, *barnets beste*. Det vil si at det overordnede målet i tverrfagelig samarbeid skal være til det som er best for barnet. Vi vil gjøre rede for begrepet barnets beste i avsnittet *Barnets beste* (s. 9). Videre kan

profesjonsutøvere i barnehagen mye om barn i barnehagealder. Men Kristin Holte Haug påpeker at “de færreste kan alt” (2019, s. 30). På den måten underbygges behovet for tverrfagelig samarbeid ettertrykkelig. Likevel er det viktig at “fagpersoner som møter barn i sitt virke, vet hvor langt ens eget faglige ansvar strekker seg, og hvor det slutter, og når andre profesjoner skal overta” (Haug, 2019, s. 30). Spesielt i tverrfagelig samarbeid da man skal utøve kvalitet og kompetanse innenfor flere forskjellige fagfelt, og da må man erkjenne hvor ens egen kompetanse slutter og en annen instans må tre inn og ta over. Eriksen og Germeten skriver også om å skape et godt samarbeid. De påpeker at for å kunne skape godt samarbeid må det være møter der begge parter føler gjensidig forståelse og tiltro til hverandre, hvor de ser hvorfor samarbeidet er nødvendig for å oppnå målet. Videre påpeker de at “det må være en tiltro og tillit til at et samarbeid har betydning for hva hver enkelt har som oppgave i jobben sin og være en gjensidig forståelse av hvordan samarbeidet kan gjennomføres” (Eriksen & Germeten, 2012, s. 28).

### 3.2 Tverrfaglige team

Flere kommuner og bydeler har noe som heter kompetanseteam eller tverrfagelig team. Deres arbeidsoppgaver er å “samarbeide generelt om en bestemt problematikk knyttet til barns omsorgssituasjon” (Barne- og likestillingsdepartementet & Kunnskapsdepartementet, 2009). Teamet drøfter forskjellige bekymringssaker om enkeltbarn som blir sendt inn av for eksempel barnehage, skoler eller privatpersoner.

Teamet kan bestå av PPT, helsestasjon, lege, psykolog og barneverntjenesten. Alle profesjonene må følge forvaltningslovens regler og taushetsplikt skal overholdes. Dette gjør at de må vurdere hva de kan videreformidle av opplysninger. En viktig grunn til at vi har slike team er å kunne skape helhetlig vurdering om situasjonen til et barn og deretter konkludere med hva som er til barnets best (Barne- og likestillingsdepartementet & Kunnskapsdepartementet, 2009). I Elisabeth Backe-Hansen sitt forskningsprosjekt om samarbeid mellom barnehage og barnevern fra 2009 undersøkes det hvor ofte barnehageansatte deltok i slike tverrfagelige møter: *“Det viste seg at [...] ganske få barnehager, ca. 6 prosent, deltok i slike møter oftere enn hver måned. Det gjaldt både kommunale og private barnehager. Videre deltok 48 prosent i tverrfaglige møter hver måned eller sjeldnere. Dette gjaldt halvparten av de kommunale barnehagene og ca. 45 prosent av de private. Mellom 40 og 45 prosent av kommunale og private barnehager deltok aldri i slike*



møter" (Backe-Hansen, 2009, s. 40). Funnene til Backe-Hansen i løpet av dette forskningsprosjektet gir en indikasjon på at tilbudet om tverrfagelig team er varierende og problematiserer målet om kompetanseheving og tettere samarbeid mellom barnehage og barneverntjenesten.

### 3.3 Dialog i tverrfagelig samarbeid

Noe av det viktigste i tverrfagelig samarbeid er kommunikasjon. Med det menes det å lytte til hverandre, observere hverandres roller og se om det er noe til felles i meningene våre. Det er viktig at alle parter føler at det ligger en trygghet i at alle kan si sine meninger selv om man ikke er enig med hverandre. Når denne kommunikasjonen ligger til grunn er det lettere å drøfte hverandres ulike forståelser om hva som er best for barnet og familienes behov for hjelp (Johannessen & Mikkelsen, 2015, referert i Johannessen, 2020, s. 235). Urealistiske forventninger og manglende kunnskap om hverandre kan ofte føre til et begrenset samarbeid. Når våre forventninger ikke stemmer til hverandre kan det oppstå uenigheter, derfor er det viktig å kunne kommunisere med hverandre. Hva som gjør at det skapes uenigheter, hvordan vi kan fikse opp i uenighetene og hvordan vi opplever hverandre er viktig å kommunisere om. Når vi klarer å skape slik god dialog er det lettere å skape enighet om hvordan vi vil legge opp samarbeidet videre (Johannessen, 2020, s. 236-237). Når vi får en felles kunnskap og forståelse om hvem som har ansvarsområde for de forskjellige tiltakene, og hvem som har mulighet og myndighet til å iverksette dem, vil det skape en større forståelse for hverandres handlingskompetanse. Og når barnehagen får vite mer om hva som skjer med barn og familie utenfor barnehagen, skaper det mindre stress og ubehag for dem (Johannessen, 2020, s. 237).

### 3.4 Samarbeidsbarrierer

I artikkelen *Skole, barnehage, barneverntjeneste - bilde av de "andre" hindrer samarbeid* (Baklien, 2010) har det blitt gjort en kvalitativ studie med 58 barnehagelærere, helsesøstre og ansatte i barneverntjenesten. Artikkelen kommer inn på hva samarbeidsbarrierer er og hvordan vi kan klare å bygge dem ned igjen for å skape samarbeid som er for barnets beste (Baklien, 2010, s. 236). Det finnes to samarbeidsbarrierer. Den første handler om for lite ressurser til å kunne ta opp enkeltsaker, fysisk avstand til barnevernskontor, hvor det ikke blir skapt noen relasjon til enkeltmennesker, og det kan bli "hindret av en for streng

fortolkning av taushetsplikten” (Baklien, 2010, s. 238). Videre kommer det fram at flere barnehagelærere mener at “barneverntjenesten krever informasjon uten å gi noe tilbake. De ville gjerne vite hva barnevernet gjør når en bekymring er meldt” (Baklien, 2010, s. 238). Flere barnehagelærere uttrykker at de var bekymret for at det skulle forverre barnets situasjon enn å gjøre den bedre. Når det ble spurt om hvorfor de følte de ikke kunne stole på barnevernet fikk hun til svar at “de opplevde barneverntjenesten som presset på grunn av lite ressurser og mange saker” (Baklien, 2010, s. 240). Den andre samarbeidsbarrieren går ut på hvordan man ser hverandre. Flere av informantene brukte ordene “de andre” når de snakket om andre aktører. Baklien skriver at aktørenes virkelighetsoppfatning er viktig fordi det er ut fra den oppfatningen handlinger blir gjort (Baklien, 2010, s. 238). Flere informanter hadde negative erfaringer med barnevernet hvor de følte at de ikke ble sett på som likeverdige partnere, hvor flere saker ble henlagt fordi de ikke var “alvorlige” nok eller at barneverntjenesten ikke svarte på telefonen da de ringte (Baklien, 2010, s. 240). Når det kommer til hvordan barneverntjenesten ser seg selv, så bekrefter de at de ikke er flinke nok til å invitere andre inn til samarbeid. De får ikke gjort godt nok arbeid på grunn av for mange saker, hvor tiltakene som blir iverksatt ikke hjelper situasjonen barnet er i. Barnevernet “hadde erfaringer med både mistillit og overdrevne forventninger til at problemer kunne løses” (Baklien, 2010, s. 242) hvor “de andre” ikke hadde nok kunnskap om hva barnevernets oppgaver innebærer og hva de kan hjelpe med (Baklien, 2010, s. 242).

### 3.5 Barnets beste

Barnekonvensjonen artikkel 3 (1) står det at *barnets beste* skal ligge til grunn når vi arbeider med barn (Forente nasjoner, 1989, artikkel 3). Det betyr at myndighetene må ta hensyn og sikre at det blir tatt utgangspunkt i barnets beste. Dette gjelder spesielt for de som har fått en oppgave eller oppdrag fra myndighetene som gjelder barn (Eriksen & Germeten, 2012, s. 46). Store norske leksikon definerer barnets beste slik: “Barnets beste er et rettslig prinsipp som skal sikre at barns interesser løftes frem og vektlegges når det tas stilling til spørsmål som har betydning for barn” (Store norske leksikon, 2021). Likevel er begrepet *barnets beste* lite definerbart da det ligger en del rom for tolkning og selvstendig vurdering av hva som kan ilegges begrepet. Ulike mennesker har ofte ulike ideer om hva som er til barns beste. Kari Emilsen og Åse Bratterud poengterer at det vil være “nyttig for de som arbeider i barnehagen, å problematisere hva det betyr i praksis” (Emilsen & Bratterud, 2020, s. 65). I

Barnekonvensjonen artikkel 3 (2) stiller det krav til at alle handlinger som berører barn skal ha barnets beste som grunnlag. "Barns omsorg eller beskyttelse, retter seg etter de standarder som fastsatt av de kompetente myndigheter, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner samt kvalifisert tilsyn" (Forente nasjoner, 1989, artikkel 3). Det er her barneverntjenesten og barnehagen kommer inn i bildet, da de er noen av institusjonene som arbeider for å oppfylle dette kravet (Eriksen & Germeten, 2012, s. 47). I tillegg snakker Haug om samarbeid til barnets beste og påpeker at dette skal være gjennom tett dialog med foreldre for å "tilpasse seg det enkelte barnets behov" (Haug, 2019, s. 221). Hun refererer til Killén (2013) og skriver at "dersom vi profesjonelle vil at foreldrene skal utvikle empati og sensitivitet overfor sine barns behov, forutsetter det at vi viser de samme kvalitetene overfor foreldrene" (Haug, 2019, s. 226). Haug poengterer at det er nødvendig å legge til grunn et godt foreldresamarbeid og møte foreldre på en ressursorientert måte med medmenneskelighet og respekt. På denne måten vil man legge til rette for et godt foreldresamarbeid som tjener til barnets beste.

### 3.6 Profesjonsetikk

Ansatte i barnehage har en yrkesrettet etisk forpliktelse til å bruke meldeplikten om situasjonen til et barn bekymrer dem. Haug forklarer det slik: "som profesjonell yrkesutøver i barnehagen har du en faglig, en etisk og en samfunnsmessig forpliktelse til å reagere når du er bekymret for om et barn får god nok omsorg av sine foreldre" (2019, s. 28). "God nok omsorg" kan innebære mild eller alvorlig omsorgssvikt, vold eller overgrep, og det er alle ansattes plikt i barnehagen å følge opp bekymring rundt et barn. Nærmeste leder skal informeres, som i dette tilfellet ofte er pedagogisk leder. Pedagogisk leder gir deretter beskjed til styrer som veileder pedagogisk leder videre i saken. "Barnehagelærerens etiske forpliktelser kan knyttes til de etiske retningslinjene for yrkesutøvelsen, som tydeliggjør at pedagogen skal fremme barnets beste. Det innebærer at lojaliteten skal ligge hos barnet, og at den profesjonelle plikter å gripe inn og verne barnet mot krenkelser, uavhengig av hvem som utfører dem" (Haug, 2019, s. 29). Dette betyr med andre ord at det profesjonsbestemte samfunnsmandatet for personalet i barnehagen skal fremme barnets beste og at man skal verne barn mot vold, overgrep og krenkelser. I tillegg står det i rammeplanen at "barnehagen skal ha innarbeidede rutiner for samarbeid med relevante institusjoner" (KD, 2017, s. 16), som eksempelvis barneverntjenesten, noe som igjen viser til barnehagens

samfunnsoppdrag og barnehagelærerens etiske forpliktelser i forhold til å være kjent med barnehagens rutiner for samarbeid med barneverntjenesten. Videre regulerer rammeplanen samfunnsforpliktelsen, og barnehagelærerens etiske forpliktelser er nært forbundet med denne. Rammeplanen understreker også at barnehagepersonalet er i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barns omsorgs- og livssituasjon fordi de har nær kontakt med barna gjennom barnehagehverdagen (KD, 2017, s. 11). Det hviler derfor et stort ansvar på barnehagelærere og annet personale i barnehagen. Bernt Andreas Hennum og Solveig Østrem skriver en del i boken *Barnehagelæreren som profesjonsutøver* om forskjellige typer etikk. I henhold til vår problemstilling synes vi det er viktig å vise til det Hennum og Østrem kaller konsekvensetikk. Konsekvensetikk har fokus på konsekvensene eller nytten av en handling eller regel (Hennum & Østrem, 2021, s. 71). Slik vi ser det kan meldeplikten vi har som barnehagelærere knyttes til denne teorien om konsekvensetikk. Dette er fordi at gjennom å etterleve meldeplikten ved bekymring for et barn, vil konsekvensen være til nytte for det aktuelle barnet det meldes bekymring for. Samtidig refererer Hennum og Østrem til Johansen (1994, s. 105-106) hvor det står at “noen konsekvensetikere mener at det ikke er konsekvensene av selv handlingen man bør vurdere, men konsekvensene av prinsippet som legges til grunn for handlingen” (Hennum & Østrem, 2021, s. 71). Dette sees i sammenheng med de lover vi som profesjonsutøvere er pålagt å følge, hvor prinsippet bak disse lovene er ideen om “barnets beste”.

### 3.7 Beredskapsplan

I boken *Dørstokkmila* beskriver Kari Emilsen og Åse Bratterud hva en beredskapsplan bør inneholde og hvordan den kan brukes i både forebyggende arbeid og i arbeid med bekymringsaker. “Beredskapsplaner [...] kan bestå av sjekklister og hvem som har ansvar for å gjøre hva til enhver tid. En slik plan bør ha med kontaktinformasjon: barneverntjenesten, barnevernvakten [og] politiet” (Emilsen, 2020, s. 187). En beredskapsplan bør være satt opp med tydelige punkter for håndtering av bekymringsaker, arbeidsmetoder, ansvarsfordeling og kontaktinformasjon til aktuelle instanser. Prosedyrer for håndtering av mistanke om vold, seksuelle overgrep, rus eller omsorgssvikt bør være detaljert med klare retningslinjer og ansvarsområder slik at personalet vet hva som skal gjøres. Videre vil det være hensiktsmessig å legge ved en standard mal for bekymringsmelding til barnevernet som ansatte i barnehagen kan fylle ut. Som oftest er det styrer som har det overordnede ansvaret

ved håndtering av bekymrings saker. Alt skal tas opp med styrer, og eventuelle foreldresamtaler eller samtaler med barneverntjenesten skal styrer delta i.

Bekymringsmeldinger som skal sendes til barneverntjenesten skal godkjennes av styrer før de sendes. Emilsen og Bratterud påpeker også at det er viktig at barnehagen og dens personale jevnlig "drilles" i rutiner og prosedyrer som står i beredskapsplanen og gjør seg kjent med gjeldende lovverk. I tillegg viser Emilsen og Bratterud til nytten av å øve jevnlig på "de vanskelige samtalene som vil oppstå i forbindelse med alvorlige bekymrings saker" og påpeker at "det finnes gode verktøy og muligheter for ekstern hjelp til dette arbeidet" (Emilsen, 2020, s. 187), som for eksempel kurs for ansatte i barnehagen om konsekvenser av omsorgssvikt, vold og overgrep og samtaler med barneverntjenesten.

### 3.8 Taushetsplikt og opplysningsplikt

For at vi skal kunne oppleve gode samarbeidsrelasjoner med andre fagfolk er det viktig at vi har kunnskap om taushetsplikt, hva det innebærer og hvilken unntak som gjelder (Eriksen & Germeten, 2012, s. 77). Vi har taushetsplikt for å beskytte personopplysninger vi får gjennom jobben med barn (Haug, 2019, s. 126-127). Barnehagen skal følge barnehageloven § 20 som omfatter taushetsplikten, som igjen henviser til forvaltningslovens § 13f. Den handler om at alle som gjør et arbeid eller tjeneste for et forvaltningsorgan skal forhindre at andre får tilgang eller informasjon om andres personlige forhold i forbindelse med tjeneste eller arbeidet (Forvaltningsloven, 1967, §13f). Taushetsplikten gjelder også mellom offentlige etater (Haug, 2019, s, 127). Noen lovbestemmelser åpner opp for å gi ut informasjon og det er barnehageloven §22 om opplysningsplikt til barneverntjenesten (Barnehageloven, 2006, §22). Opplysningsplikt innebærer at barnehagepersonale må gi opplysninger om barn og deres familie, og barneverntjenesten kan pålegge barnehagen dette eller barnehagen gi denne informasjonen uoppfordret. Ansatte i barnehagen skal følge barnehageloven §46 om opplysningsplikt. I loven står det at personalet skal etterleve opplysningsplikten "a) ved samtykke fra foreldre og barn, b) Opplysninger gitt for å fremme barneverntjenestens oppgaver og c) Opplysninger gitt for å forebygge vesentlige fare for liv, eller alvorlige skade for noens helse" (Barnehageloven, 2005, §46). For å sende inn bekymringsmelding må det være mistanke om at barnet blir utsatt for, eller at det er fare for, mishandling og omsorgssvikt. Vilårene som ligger til grunn her kan være en faktor til at ansatte i

barnehager tror de må bevise sine påstander for at barn blir utsatt for noe (Eriksen & Germeten, 2012, s. 93).

### 3.9 Barneverntjenesten

Barneverntjenesten har tidligere vært et statlig organ som skal "sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid" (Statsforvalteren, 2021). Fra 01.01.2022 gjennomgår barneverntjenesten en reform, som vi vil utdype mer i avsnittet *Barnevernsreformen* på s. 14. Men i korte trekk betyr det at det er kommunens ansvar å drifte den kommunale barneverntjenesten, både faglig og økonomisk, mens Barne- og familiedepartementet står til ansvar for blant annet forvaltningsansvaret for barnevernloven, Bufetat står til ansvar for blant annet for etablering og drift av institusjoner og Bufdir står til ansvar for blant annet utarbeidelse av faglige veiledere og retningslinjer (Bufdir, 2021). Barneverntjenestens oppgave er å "bidra til trygge oppvekstkår for alle barn og unge" (Statsforvalteren, 2021) og er underlagt lov om barneverntjenester, også kjent som barnevernloven. Oppgavene beskrives som "generelle forebyggende oppgaver for særlige tiltak i forhold til enkeltbarn og deres familier" (Hoås & Svendsen, 2014, s. 116). Det betyr at når barnevernet blir varslet om bekymring angående et barn, skal de undersøke saken med en gang og sette inn tiltak om nødvendig (Barne- og familiedepartementet, 2001).

#### 3.9.1 Ulike taushetsregler for barnevernsansatte og ansatte i barnehagen

Når vi snakker om taushetsplikt i barnehage snakker vi ofte om forvaltningsmessig taushetsplikt (Eriksen & Germeten, 2012, s. 79) som er nedfelt i forvaltningsloven §13. Barnehager kommer under denne loven da de regnes som tjenestemenn og har derfor taushetsplikt i forhold til andres personlige forhold. Personlige forhold innebærer opplysninger som vi regner med at foreldre og barn ikke vil at andre skal vite (Eriksen & Germeten, 2012, s. 80). Barneverntjenesten ansatte har en mer omfattende taushetsplikt enn det barnehager har. Taushetsplikten de følger reguleres av barnevernloven §6-7. I følge barnevernloven §6-7, 2 ledd, handler taushetsplikten om "fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted. Opplysning om en klients oppholdssted kan likevel gis når det er klart at det ikke vil skade tilliten til barneverntjenesten, institusjonen eller senteret for foreldre og barn å gi slik opplysning"

(Barnevernloven, 1992, §6-7). Selv om barnevernet har strenge regler, så finnes det unntaksregler som åpner opp for informasjonsutveksling og samarbeid for enkeltsaker (Eriksen & Germeten, 2012, s. 82).

### 3.9.2 Unntaksregler for å skape samarbeid mellom barnehage og barnevern

Barnevernet har rett til å gi opplysninger til barnehagen, men er ikke pliktig til å gjøre det (Eriksen & Germeten, 2012, s. 82-83). Det betyr at barnevernet ikke har lov å gi opplysninger om barnet til andre uten at det er frivillig og at foreldrene eller de som har foreldrerett er informert om det (Barne- og familiedepartementet, 2005). Barnevernet kan spørre foreldre om samtykke til å gi informasjon til barnehagen for samarbeid på forskjellige plan (Eriksen & Germeten, 2012, s. 83) om det anses som nødvendig. Om barnevernet får tak i samtykke til å gi ut opplysninger i samarbeid med barnehagen, vil dette være et viktig virkemiddel for å hjelpe enkeltbarn. Andre unntaket fra barnevernlovens hovedregel om taushetsplikt handler om at barneverntjenesten skal kunne ivareta sitt ansvar og oppgaver etter loven, og hvis det er nødvendig for å utføre deres arbeid kan taushetsplikten opphøre og informasjon kan gis til barnehagen (Eriksen & Germeten, 2012, s. 84). Det betyr at i tilfeller hvor barneverntjenesten for eksempel setter inn et hjelpetiltak for et barn om fast barnehageplass, så vil det gjerne være nødvendig for styrer og pedagogisk leder å vite noe om omsorgssituasjonen til dette barnet for å kunne gi et tilpasset barnehage tilbud som tar høyde for eventuelle spesielle behov.

### 3.10 Barnevernsreformen

Barnevernsreformen, også omtalt som oppvekstreformen, trådte i kraft 01.01.2022 og legger opp til at kommunene får økt "ansvar for å forebygge [...], og at tjenester som barnehagen og barneverntjenesten skal samarbeide bedre" (Haug, 2019, s. 30). I korte trekk betyr det at kommunene nå står til ansvar for å styrke arbeid med forebygging og tidlig innsats, samt styrke rutiner og samarbeid mellom barnehage og barneverntjenesten. Barnevernsreformen vil medføre endringer i barnevernloven og "er en totalgjennomgang av barnevernet" (Haug, 2019, s. 30). Haug refererer til Backe-Hansen sitt forskningsprosjekt om samarbeid mellom barnehage og barnevern fra 2009 i boken *Barnevern for barnehagefolk*. I denne forskningen kommer det frem at barnehagene fortsatt "ettespør mer åpen

kommunikasjon og åpent samarbeid mellom barnevern, foreldre og andre hjelpeinstanser” (Haug, 2019, s. 259-260). Videre kommer det frem at styrerne foreslår “at barneverntjenesten skal delta på foreldremøter, og at barnehagene bør ha en fast kontaktperson i barneverntjenesten, slik at det kan bli enklere å ta kontakt” (Backe-Hansen 2009, i Haug, 2019, s. 260). Utsagnene som kommer frem i dette forskningsprosjektet indikerer at personalet i barnehager ønsker et tettere samarbeid og åpen kommunikasjon med barneverntjenesten, og at det er et behov for barneverntjenestens tilstedeværelse på foreldremøter. Videre gir dette forskningsprosjektet en indikasjon på at barnehagene ikke har en fast kontaktperson i barneverntjenesten, noe som kan problematisere mulighetene for et godt samarbeid og tett dialog i arbeidet med bekymringsaker. Med andre ord er undersøkelsen til Backe-Hansen med på å aktualisere behovet for en barnevernsreform, og behovet for en “totalgjennomgang” av barneverntjenesten som Haug omtaler reformen som. Siden reformen trådte i kraft 1 januar 2022 har vi enda til gode å se hvilke virkninger den vil ha på det kommunale nivået av barneverntjenesten og hvilke planer og tiltak kommunene iverksetter.

## 4.0 Metode

### 4.1 Forskningsperspektiv

I dette kapittelet skal vi redegjøre for kvalitative intervju som metode, og for prosessen som ledet oss til å samle inn datamaterialet ut ifra vår problemstilling: “Hvordan opplever et utvalg av barnehagepersonalet rutiner og samarbeid med barneverntjenesten?”. Vi ønsker å finne ut hvordan personalet opplever samarbeid og rutiner med barneverntjenesten, men også hvordan de tolker lover og regelverk for å se om det har noen innvirkning på deres tanker og meninger rundt temaet. Vi skal senere presentere våre funn og drøfte dem i lyset av det teoretiske grunnlaget som ble tidligere beskrevet.

### 4.2 Valg av metode

Kvalitativ metode kan brukes til systematisering av, og få innsyn i, menneskelige uttrykk (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). Et begrep som er sentralt er fortolkning og kontekst fordi vi retter blikket mot “menneskers hverdagshandlinger i sin naturlige kontekst” (Bergsland &



Jæger, 2014, s. 67). Vi valgte dermed å bruke kvalitativ metode fordi den er fleksibel i den forstand at det kan oppstå spontane tilpasninger mellom forsker og informant. Metoden pleier å bestå av åpne spørsmål hvor forskeren kan tilpasse spørsmålene, og informanten kan svare så utfyllende som de ønsker. Det finnes også flere innsamlingsmetoder for innhenting av datamateriale som for eksempel intervju, analyse av dokumenter, videoopptak og samtaler. Når vi bruker kvalitativ metode blir det større fokus på menneskene og deres opplevelser av ting (Bergsland & Jæger, 2014, s. 67), og informantenes opplevelser og erfaringer er sentral i denne bacheloroppgaven for å kunne svare på problemstillingen vår.

Vi valgte intervju innen kvalitativ metode fordi vi ønsket å fokusere på intervjubasert subjekt-subjekt-forhold mellom forsker og informant, hvor begge parter er med å påvirke forskningsprosessen (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). Vi ønsket å få vite om informantenes opplevelser og erfaringer rundt rutiner og samarbeid med barneverntjenesten. En annen grunn til at vi valgte kvalitativ metode er at det er preget av en induktiv tilnærming som handler om å "trekke [...] slutninger fra det spesielle til det allmenne, fra empiri til teori" (Bergsland & Jæger, 2014, s. 67). Vi har et ønske om å finne ny kunnskap om temaet vårt, og vi ser at det finnes lite forhåndskunnskap om akkurat denne tematikken (Bergsland & Jæger, 2014, s. 67). Med det i tankene laget vi en intervjuguide som er semistrukturert, som betyr at vi som forskere vil skape en samtale mellom oss og informanten, hvor vi styrer hvordan samtalen skal gå (Bergsland & Jæger, 2014, s. 71). Vi ønsket at det skulle være fokus på temaet i intervjuet, hvor intervjuguiden skulle hjelpe oss med å utnytte tiden bedre (Løkken & Søbstad, 2013, s. 109). Intervjuguiden består av åtte hovedspørsmål og oppfølgingsspørsmål til hver enkelt hovedspørsmål (vedlegg 3, s. 46) for å skape oversikt over temaer vi skal gjennom i samtalen (Jacobsen & Postholm, 2011, s. 78). Hensikten med oppfølgingsspørsmål var å få et mer utdypende svar eller hjelpe informanten til å reflektere over egne tanker, holdninger og erfaringer. Likevel skapte vi rom for at samtalen kunne gå utenfor spørsmålene om det var relevant for temaet (Jacobsen & Postholm, 2011, s. 75). Spørsmålene ble satt opp på en måte hvor *fakta spørsmålene* handler om deres stilling og hvor lenge de har jobbet i barnehage. Etter det så retter vi fokuset mot *introduksjonsspørsmål* hvor vi fokuserte på erfaringer og betraktninger informanten har om temaet. Videre i intervjuguiden tar den for seg *nøkkelord, kompliserte og sensitive spørsmål*.

Disse spørsmålene skal hjelpe oss å svare på vår problemstilling, og trenger ofte fordypning. Når det kommer til de sensitive spørsmålene var vi opptatt av at vi kunne forandre eller omformulere oss om det var nødvendig. Siste delen av intervjuguiden går ut på å runde av hvor vi la opp til at informantene kunne legge til noe om de følte for det (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80-81). Etter vi hadde utformet intervjuguiden laget vi et *informasjonsskriv* (vedlegg 2, s. 43) og *samtykkeskjema* (vedlegg 4, s. 49) som skulle sendes ut til de forskjellige barnehagene i utvalget vårt.

#### 4.3 Utvalgsmetode og utvalgskriterier

Vi valgte å intervju tre praksisbarnehager i Bergen kommune. Barnehagene vil bli omtalt som barnehage 1 (B1), barnehage 2 (B2) og barnehage 3 (B3) i denne bacheloroppgaven. Stillingstitler vil fremkomme som koder, hvor barne- og ungdomsarbeider er BU1, barnehagelærer er BL1, pedagogisk leder er PL1 eller PL2 og styrer er ST1. En fullstendig kode for pedagogisk leder i barnehage 2 vil se slik ut: B2-PL1-P, og fullstendig kode for styrer i barnehage 1 vil se slik ut: B1-ST1-K. Den siste bokstaven i koden viser til om barnehagen er privat eller kommunal. Videre består informantene våre av syv kvinner med forskjellige stillingstitler. Grunnen til at vi valgte syv informanter er at vi ønsket representative data fra flere barnehager for å kunne svare på problemstillingen. Samtidig ønsket vi ikke for mange informanter da vi ville ha god tid til å gå gjennom de forskjellige intervjuene nøye.

Barnehagene i utvalget har *variasjonsbredde*. Det vil si at de forskjellige barnehagene er valgt på bakgrunn av at noen av dem har mye erfaring med arbeid med bekymringsaker, mens andre har mindre erfaring. Dette gjør at vi får en bredere forståelse av hvordan barnevernet blir oppfattet fra både barnehager som har jobbet tett med dem, men også med barnehager som har mindre erfaring med dem (Jacobsen & Postholm, 2011, s. 67). Vi tok også i betraktning at vi ønsket å velge noen som kunne gi oss mest mulig *informasjon* i forhold til problemstillingen vår (Jacobsen & Postholm, 2011, s. 66). I vårt tilfelle var det hovedsakelig pedagogiske ledere som ble intervjuet. Grunnen til dette var fordi flertallet av barnehagene informerte oss om at det er pedagogisk leder som tar seg av slike saker, og dermed er det hensiktsmessig å intervju dem. Likevel fikk vi intervjuet en barnehagelærer, en barne- og ungdomsarbeider og en styrer for større variasjonsbredde, selv om det egentlig ikke var tiltenkt. Videre kan vi si at informantene er *heterogen*. Det betyr at informantene er forskjellig fra hverandre på flere områder (Christoffersen & Johannessen, 2012, s.49). Våre

informanter har flere ulikheter enn likheter. To av barnehagene er kommunale, mens en er privat. Det er ulikheter mellom hvor mye erfaring barnehagene har om samarbeid med barneverntjenesten tidligere, hvor tett arbeidet har vært og det er ulike rutiner for arbeidet med bekymringsaker. Det som er likt mellom hos informantene våre er at mange av de har samme stillingstitler og alle er kvinner. Når vi valgte ut informantene brukte vi *strategisk utvelgelse*. Det vil si at vi tenkte først igjennom hvilken målgruppe vi burde snakke med for å få mest mulig relevant og eksakt data til vår problemstilling (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2021, s. 58). Derfor valgte vi å bruke *kriteriebasert utvelgelse*. Det handler om at vi velger informanter ut fra spesielle kriterier vi har satt (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2021, s. 58). Kriteriene vi satt var:

1. De har noe erfaring med barneverntjenesten og har jobbet med bekymringsaker i ulik grad
2. Stillingstittel som enten barnehagelærer, pedagogisk leder, styrer eller barne- og ungdomsarbeider
3. De har jobbet 5 år eller mer i barnehage

Grunnen til at vi valgte å ha kriterier var at vi ville ha en ramme for hvem som ble intervjuet. På den måten sikret vi oss informanter som har kunnskap og erfaringer med rutiner og samarbeid med barneverntjenesten. Vi ville ikke ha for mange kriterier fordi vi ønsket å skape åpenhet til forskjellige erfaringer og mennesker, samtidig som vi ikke ville bruke tid på informanter som har for lite eller ingen erfaring.

#### 4.4 Gjennomføring av innhenting av datamateriale

Det første vi gjorde var å bestemme oss for om vi skulle ha individuelle intervju eller gruppeintervju. Etter refleksjoner om hva vi ønsket få inn av datamateriale valgte vi å ha individuelle intervju. Grunnen til at vi valgte individuelle intervju som metode er fordi det får frem mye mer av enkeltmenneskers meninger og følelser (Jacobsen & Postholm, 2011, s. 44). Samtidig er dette et tungt tema som kan være vanskelig å samtale om med flere personer tilstede, og det kan være lettere å være mer åpen og ærlig enn i et gruppeintervju (Jacobsen & Postholm, 2011, s. 65). Det neste vi gjorde var å finne ut hvem vi skulle sende mail til for å få planlagt tid og sted for å intervju informantene i barnehagene. Vi kom fort fram til at det var styrer som måtte kontaktes da det er styrer som velger om vi får tilgang eller ikke til personalet i barnehagene (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 49). Vi sendte

en formell mail til styrer i de utvalgte barnehagene vi ønsket å intervju. I mailen la vi ved informasjonsskriv (vedlegg 2, s. 43) og samtykkeskjema (vedlegg 4, s. 49). Disse vedleggene måtte informantene skrive under på før vi kunne starte intervjuet. Dette gjorde vi i startfasen slik at de fikk tid og mulighet til å diskutere det i barnehagen. Det å få svar fra de forskjellige barnehagene tok lengre tid enn forventet. Hovedgrunnen til at det tok så lang tid var korona pandemien. Barnehagene hadde for lite personale på avdelingene som resulterte at vi måtte vente til personalet kom tilbake igjen på jobb. En barnehage måtte også trekke seg fra intervjuet på grunn av mangel på ressurser og tid i barnehagen. Vi måtte også gjøre en endring på var at vi intervjuet én informant fra to forskjellige avdelinger i barnehage 2 og barnehage 3. Dette ble bestemt i samråd med de aktuelle barnehagene da de påpekte at det var pedagogiske ledere som hadde mest erfaring med temaet vårt. Derfor tok vi det til etterretning og bestemte oss for å se bort ifra det vi hadde bestemt oss for i planleggingsfasen og det som står i *informasjonsskrivet* (vedlegg 2, s. 43). I barnehage 1 ble det gjennomført gruppeintervju, og årsaken til det vil vi begrunne og reflektere rundt lenger ned i avsnittet *kvalitetsanalyse/kritikk på metoden* (s. 22). Vi prøvde også å kontakte barnevernet for å få et intervju med en av deres saksbehandler. Dette ønsket vi å få til da det hadde vært interessant og informativt å få deres synspunkt i forhold til problemstillingen vår (vedlegg 5, s. 50). Vi fikk til svar at de skulle komme tilbake til oss, noe de dessverre ikke gjorde.

Barnehage 1 og barnehage 2 gjennomførte intervjuene i uke 12 og barnehage 3 gjennomførte intervjuene i uke 17. Alle intervjuene ble gjort i felt og det ble brukt ansikt-til-ansikt som metode for dialog. Grunnen til at vi valgte denne dialog-metoden var at det skaper en bedre relasjon mellom oss og informanten. Ved å ha en slik dialog vil intervjuet få mer flyt og åpenhet, samtidig som vi kan observere hvordan de reagerer på de forskjellige spørsmålene og ha dette med i tolkningen vår (Jacobsen & Postholm, 2011, s. 68). Likevel kan dette temaet være vanskelig for mange å åpne seg opp om, og man kan reagere på formuleringen av spørsmålene. Derfor tenkte vi at det er viktig at vi kunne omformulere spørsmålene dersom det var behov for det. Vi startet intervjuet med "milde" spørsmål som ikke var for personlige slik at deltakerne skulle føle seg komfortable (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80-81). Videre trappet vi opp til spørsmål som omhandler erfaringer og deres meninger på forskjellige områder, både i barnehagen og i samarbeid med

barneverntjenesten. Vi valgte å bruke halvstrukturert intervju fordi den metoden gir oss mulighet å holde tilbake spørsmål og heller komme med oppfølgingsspørsmål etter hvert. Dette var noe vi gjorde i flere av intervjuene, hvor informantene kom med informasjon eller utsagn som vi ikke har tenkt over da vi lagde spørsmålene. Dermed valgte vi vekk noen av spørsmålene eller forandret på rekkefølgen for at vi skulle lage plass til det informantene ønsket å si (Jacobsen & Postholm, 2011, s. 79). Vårt mål ved å gjennomføre kvalitative intervju var å få informantens ærlige tanker, erfaringer og opplevelser rundt rutiner og samarbeid med barneverntjenesten. Derfor vektla vi å bruke diktafon for å kunne være mer deltakende med blikkontakt og spørsmål eller kommentarer under intervjuet slik at informantene ikke skulle føle at det var et avhør eller en eksamen, men en refleksjonssamtale (Bergsland & Jæger, 2014, s. 72). Vi hadde intervjuguiden foran oss, men samtidig så var det en gjensidig form for interaksjon. Intervjuene varte mellom 30 til 60 minutter. Diktafonen som ble brukt i to av barnehagene under intervjuet fikk vi utlånt av Læringslaben ved HVL. Dette var for å unngå å skrive ned underveis i intervjuene og heller ha fokuset på dialogen og samspillet med informantene (Bergsland & Jæger, 2014, s. 71).

Det første intervjuet er det eneste som skiller seg ut i fra de andre. En av oss kunne ikke delta og informantene hadde ikke tid til å dele opp intervjuet på grunn av tidspress på avdelingene. Da valgte den som kunne gjennomføre intervjuet at vi kunne ha et gruppeintervju. De fikk de samme spørsmålene som de andre informantene, men det ble ikke brukt diktafon da forskeren ikke fikk tid til å få tak i en før intervjuet. Dermed ble alt skrevet ned på forskerens private datamaskin underveis. Styrer ble også med på intervjuet siden det var ønskelig fra barnehagens side. Gruppeintervjuet bestod av tre forskjellige informanter med stillingstitlene: barnehagelærer, styrer og barne- og ungdomsarbeider. Fokusintervju handler om at gruppeintervjuene er halvstrukturerte. Ofte kommer det meninger fram hos enkelte informanter der enten forskeren eller de andre informantene stiller spørsmål til det som blir sagt. Og på den måten skapes en diskusjon mellom informantene (Jacobsen & Postholm, 2011, s. 81). Det var dette vi var ute etter, men det som skjedde i intervjuet var at alle informantene sa seg enige med hverandre, eller at de bare kom med innslag med sine erfaringer og opplevelser til de forskjellige spørsmålene. Forskeren som var alene under intervjuet måtte bytte mellom å skrive og å stille spørsmål underveis i samtalen. Dermed fikk informantene større mulighet å være med å styre

samtalen enn det de andre informantene fikk mulighet til. Under intervjuet kom det enda en ny forandring som forskeren måtte ta hensyn til, og det var at den ene informanten måtte tilbake til avdelingen sin. Dette gjorde at forskeren måtte fokusere på de to siste informantene i resten av intervjuet og skape flere refleksjonsspørsmål underveis for at begge skulle komme med sine tanker. Som nevnt lenger oppe i dette avsnittet ble intervjuene gjennomført i barnehage 2 i uke 12 og barnehage 3 i uke 17. Begge disse intervjuene ble gjennomført ved bruk av diktafon i individuelle intervju. Det vi gjorde til slutt var å transkribere intervjuene til skriftlig tekst. Max Atkinson og John Heritage (1984) sier at transkripsjoner er en "forskningsaktivitet" fordi vi hele tiden må høre på opptakene vi har tatt, og ofte når vi gjør dette så oppdager vi ting vi ellers ikke ville ha gjort. Samtidig får vi en enda større forståelse av det som blir sagt (Jacobsen & Postholm, 2011, s. 81).

#### 4.5 Ethiske overveielser

"Etikk dreier seg først og fremst om forholdet mellom mennesker, det vil si hva vi kan og ikke kan gjøre mot hverandre. I forskning kan det oppstå etiske spørsmål og dilemmaer" (Johannessen et al., 2021, s. 45). Når vi driver forskning med mennesker er det viktig at vi tenker på tre ting: informantenes rett til selvbestemmelse og autonomi, forskerens plikt til å respektere informantenes privatliv og til slutt forskerens ansvar for å unngå skade, ofte med hensyn til at informantene kan bli gjenkjent (Nedrum, 1998, referert i Johannessen et al., 2021, s. 45). Informantenes rett til selvbestemmelse og autonomi om at de som deltar har rett til å bestemme over sin egen deltagelse. De skal få nok informasjon, frivillig samtykke til å delta og muligheten til trekke seg ut av undersøkelsen når de vil uten å måtte ha en begrunnelse (Johannessen et al., 2021, s. 46). Neste punkt handler om at de som deltar i intervjuet har rett på å bestemme hvilke privat informasjon om seg selv de skal dele. De skal være trygg på at vi som forskere har taushetsplikt og at informantene ikke kan bli identifisert. Siste punkt handler om at vi vurderer om våre spørsmål kan komme inn på sårbar tematikk, og at vi skal ta hensyn for at informantene ikke skal oppleve ubehag eller noen form for belastning (Johannessen et al., 2021, s. 46). Derfor sendte vi informasjonsskriv (vedlegg 2, s. 43) og samtykkeskjema (vedlegg 4, s. 49) på forhånd av intervjuene. Her fikk informantene generell informasjon om intervjuet og hvilke rettigheter de har i forhold til personvern (Johannessen et al., 2021, s. 50). En annen ting vi tok hensyn til var at vi sikret sensitiv informasjonen på datamaskinene våre som bare vi har tilgang til. Lydopptak fra

diktafon fikk koder slik at uvedkommende ikke skal finne ut hva filene inneholder. Det samme kodingssystemet gjorde vi på de transkriberte intervjuene. Et eksempel på kode filene fikk er B3-PL1-K. Vi sendte også meldeskjema til NSD (Norsk senter for forskningsdata) om vår bacheloroppgave for godkjenning personvern hensyn (vedlegg 1, s. 42).

Informantene ble valgt på bakgrunn av kriterier og erfaringer rundt temaet, men også av etiske hensyn. Grunnen til at vi ikke ville bruke mange barne- og ungdomsarbeidere, assistenter eller annet personell i barnehagen som informanter var et bevisst valg som ble tatt som en etisk vurdering. Som nevnt tidligere i oppgaven er det stort sett pedagogiske ledere i samråd med styrer som håndterer rutiner ved bekymringsaker og samarbeid med barneverntjenesten. Derfor synes vi var etisk riktig å ikke stille barne- og ungdomsarbeidere og assistenter til veggs i et slikt intervju da majoriteten av dem mest sannsynlig ikke har kunnskapene eller erfaringene til å kunne svare på spørsmålene. I etterkant når vi skulle transkribere intervjuene jobbet vi mye med at det skulle være *konfidensielt*. Det handler igjen om det at vi ikke skal offentliggjøre noen gjennom våre data, og derfor bruker vi koder på informantene (Bergsland & Jæger, 2014, s. 85). Vi var også veldig nøye på at alt som ble sagt av informantene ble gjengitt nøyaktig slik som det ble sagt for å sikre at informantens faktiske opplevelser og meninger er det som blir gjengitt i de transkriberte intervjuene.

#### 4.6 Kvalitetsanalyse/kritikk på metoden

Kvalitativ metode mange positive aspekter ved seg som forskningsmetode, men den har også sine svakheter. Ofte blir det ikke brukt mange informanter da metoden er tidkrevende. Det andre svakheten ved kvalitativ metode er at vi ikke kan teste dataene våre i like stor grad som i kvantitativ metode, hvor man kan bruke *test-retest-reliabilitet*. Det handler om at man spør de samme informantene samme spørsmålene for å se om de svarer det samme som første gang. Da kan vi si at metoden vår har høy reliabilitet (Johannessen et al., 2021, s. 27). Når det gjelder kvalitative intervju som en metode har vi fått en mye større forståelse og innsikt i temaet enn det vi hadde fått om vi hadde brukt andre metoder. Vi har fått en forståelse for hvordan ting skal være i forhold til rutiner og hvordan personalet i barnehagen ønsker samarbeidet skal være med barneverntjenesten. Vi har også fått innsyn i hvordan barnehagen og barneverntjenesten arbeider med bekymringsaker, og hvordan et utvalg personalet opplever rutiner og samarbeid med barneverntjenesten. Vi har gjort gode valg når det gjelder utvalg av informanter; vi har møtt personell som har både lang og variert

erfaring i henhold til samarbeid med barneverntjenesten, og personell som har mindre erfaring. Likevel er det ikke bare positive aspekter ved å bruke intervju som en metode da det er tidkrevende. Det tar lang tid å lage intervjuguide, sende forespørsel til alle barnehagene, få svar fra alle barnehagene, gjennomføre intervjuene og til slutt transkribere alle intervjuene (Jacobsen & Postholm, 2011, s. 44). Når vi bruker individuelle intervju kan det bli lite rom for refleksjon rundt det informanten sier, og man gjerne hopper videre til neste spørsmål i det informanten er ferdig å snakke. Vi opplevde at vi måtte stille oppfølgings spørsmål, men dette er noe vi kunne ha gjort i enda større grad i noen av intervjuene. Da ville vi fått informantene til å reflektere mer over egne holdninger og meninger. Når vi bruker ansikt- ansikt intervju kan det oppleves som lite anonymt, og informantene blir kanskje mer forsiktige med hva de sier (Jacobsen & Postholm, 2011, s. 68-69). Informantene kan kjenne på at de gir ut informasjon som utleverer dem eller barnehagen på en negativ måte (Bergsland & Jæger, 2014, s. 72). Dette gjelder også ved bruk av diktafon. Selv om informantene sa ja til lydopptak under intervjuet, betyr det ikke at de ikke kunne ha blitt preget av det.

Det vi ville forandret på er gruppeintervjuet. Vi ville valgt et nytt tidspunkt for å gjennomføre individuelle intervju, ett med barnehagelærer og ett med styrer. Det er fordi at ikke alle fikk snakke like mye i gruppeintervjuet, og det var mer naturlig at noen trakk seg mer tilbake enn andre. Styrer kom gjerne sterkere fram enn de andre som en "ekspert" på området (Johannessen et al., 2021, s. 71). Men om vi skulle gjennomført gruppeintervjuet på nytt, ville vi tilpasset spørsmålene til et gruppeintervju. Videre kom det ikke like godt fram hva hver enkelt informant mente og følte om ting. Forskeren måtte jobbe i enda større grad for å legge om spørsmålene til hver enkelt informant. I ettertid kunne dette blitt gjort i enda større grad hvor vi hadde spurt hver enkeltperson spørsmål direkte. Forskeren ble også indirekte passiv i samtalen. Det ble stort fokus på å skrive ned det som ble sagt underveis og stille spørsmål til informantene. Videre var det vanskelig å holde styr på hvem som hadde sagt hva gjennom hele intervjuet, samtidig som forskeren måtte trekke ut det viktigste som ble sagt. Det var også vanskelig å få med alt som ble sagt. De gangene forskeren var aktiv i samtalen, ble skrivingen nedprioritert. Dette svekker datamaterialet fra gruppeintervjuet da alt de sier ikke blir nedskrevet ordrett, og noe av konteksten i svaret blir borte. I ettertid ser vi at det ble problematisk å bruke direkte sitater fra datamaterialet som ble samlet inn fra



gruppeintervjuet. Med det sagt, så velger vi å løse denne problematikken ved å bruke indirekte sitater fra datamaterialet da det likevel er funn som nyanserer, kontekstualiserer og synliggjør problemstillingen vår.

*Validitet* er sentralt når vi skal analysere kvaliteten på metoden vår. Validitet handler om at dataene er relevant, eller i hvor stor grad den er sentral for det vi ønsker å undersøke (Johannessen et al., 2021, s. 44). Det deles ofte inn i forskjellige former for validitet: *intern validitet* og *ytre validitet/ekstern validitet* (Shadish, Cook og Campbell, 2002 referert i, Johannessen et al, 2021, s, 44). *Intern validitet* handler om forskerens fremgangsmåte hvor funn kan reflektere formålet og om det representerer virkeligheten (Johannessen et al., 2021, s. 256). Når det kommer til kvalitative undersøkelser går det ikke å måle resultatet, men se på om det gjenspeiler virkeligheten og formålet med studiet. Det er forskjellige måter å bygge opp denne troverdigheten av dataene våre ifølge Yvonna Lincoln og Egon Guba (1985). Teknikkene vi brukte for å bygge opp troverdighet var *vedvarende observasjon* som handler om at vi brukte tid til å sette oss inn i temaet og feltet vi skulle undersøke (Johannessen et al., 2021, s. 44). Måten vi gjorde dette på var å lese oss opp på forskjellige lover, relevant litteratur, forskning og andre undersøkelser. Når vi gjorde dette, fikk vi større forståelse for hva som er relevant og ikke-relevant av det som fremkommer i intervjuene. Det vi kunne ha gjort annerledes er *metoderegulering*. Vi kunne ha intervjuet flere barnehager for da ville vi fått enda større forståelse for hvordan et større utvalg av barnehagepersonalet opplever samarbeid og rutiner med barneverntjenesten (Johannessen et al., 2021, s. 256). Det neste vi må se på er *overførbarhet/ekstern validitet* som handler om resultatet kan generaliseres utenfor vår undersøkelse til andre barnehager og personale (Johannessen et al., 2021, s. 44). I vår undersøkelse har vi bare tatt for oss et mindre utvalg av barnehager fra ett geografisk område. Vi har ikke nok data til å bedømme hva som kan regnes som normativt i forhold til hvordan personalet opplever samarbeid og rutiner mellom barnehagene og barneverntjenesten, men vi får en pekepinn. Vi kan se fellestrekk som gir en indikasjon på hvordan det er, men utvalget av informanter er for snevert til å kunne komme med den påstanden.

Til tross for at det er ting vi ville ha forandret på, ville vi ikke endret metodevalget. Vi har vi fått innsyn i et tema som vi i utgangspunktet kunne lite om, men som vi begge synes er veldig interessant. Vi gikk inn i denne skrive- og forskningsprosessen med en del tanker, og vi

har gjennom prosessen fått en større forståelse for utfordringer i samarbeidet mellom barnehagen og barneverntjenesten. Dette ble ervervet etter å ha gjort dypdykk i både faglitteratur, undersøkelser, reformer, styringsdokumenter, samt i grundig analyse av datamaterialet vi samlet inn. Vi var ute etter opplevelser, tanker, følelser og erfaringer rundt temaet, og gjennom kvalitative intervju fikk vi dette.

## 5.0 Analyse og resultat

I dette kapittelet ønsker vi å presentere de viktigste funnene i våre empiriske data fra gjennomførte kvalitative intervju. Vi vil presenterer funn som vi anser som viktige for å kunne svare på problemstillingen vår og som kan kategoriseres som gjennomgående representativt for utvalget vi har hentet empiri fra. Funnene gir i tillegg en indikasjon på områder i arbeidet med rutiner og samarbeid med barneverntjenesten som kan ha behov for revisjon.

### 5.1 Gjennomgående representative funn

Det første vi oppdaget i analyse av datamaterialet vårt var at alle barnehagene informerer at de har rutiner i en eller annen form for samarbeid med barneverntjenesten og håndtering av bekymringsaker. En av de pedagogiske lederne i barnehage 2 opplyser om at *“Ja., vi har jo... vi har jo rutiner for hvordan vi... gjør det i forhold til saker som vi tenker vi må melde opp. Avdelingene loggfører... en del., først. Altså, det er jo der vi begynner, sant, å loggføre det som vi opplever som kanskje ikke er helt som det skal. Og så er det jo samtaler med styrer, og så har jeg styrer med på... på møtene med foreldre der det skal, ja, opplyses til foreldre da at... at vi tenker at vi må sende en bekymringsmelding”* (B2-PL2-P). Til tross for at det er pedagogisk leder og styrer som har det overordnede ansvaret i arbeidet med bekymringsaker og samarbeid med barneverntjenesten, opplyser pedagogisk leder, også i barnehage 2, at *“når vi har en bekymring vedrørende et barn så blir jo det i aller første omgang adressert på avdelingsmøter med de som du jobber med. Og så tar du det da videre til lederteamet og styrer., sånn at du sitter jo aldri med det alene, du vil jo alltid drøfte det med de som er., altså, som kjenner barnet og dine... dine kolleger, og selvfølgelig styrer. Og så er det jo klart at det er jo styrer, stort sett, som kanskje sammen med ped.leder er med å*

*prater med barnevernet” (B2-PL1-P). Pedagogisk leder fra barnehage 3 påpeker at hele personalet i barnehagen er pålagt å vite rutiner og når man skal melde i fra til pedagogisk leder, styrer eller barneverntjenesten: “Altså, alle som jobber i barnehagen har jo en plikt til å melde hvis det er noe de mener... Helst skal vi gå gjennom meg som ped.leder, og så skal jeg gå videre til styrer, ihvertfall er det sånn her hos oss. Og det er klart, om styrer sier nei, så har assistenter eller barne- og ungdomsarbeidere plikt til å sende bekymringsmelding videre hvis de mener at dette er en bekymring” (B3-PL1-K). Likevel opplyser styrer fra barnehage 1 om barnehagens rutiner at *personalet kan gå forbi meg og gå rett til barnevernet selv. Videre kan vi ringe til barnevernet anonymt og få hjelp til hvordan vi skal håndtere de enkelte sakene. Vi prøver mest mulig å gjøre ting i barnehagen før vi blander inn barnevernet. Vi vil ikke blande inn for mange parter i saken. [...] Det er vanskelig å ha rutiner når sakene er så forskjellige... Vil ikke si det er noen rutiner, men uskrevne regler vi har mellom oss. Men vi føler vi har det fint sånn vi har det nå. Vi diskuterer enkeltsaker i lederteamet og tilpasser til hvert barn. Men vi har selvfølgelig punkter vi skal gjennom når ting oppstår for barnets sikkerhet og vår egen trygghet. Der vi vet hva vi skal gjøre og ikke gjøre* (B1-ST1-K). Dette gir en indikasjon på misnøye eller mistillit fra barnehagens personale om hvordan de opplever barneverntjenestens håndtering og oppfølging av bekymringsmeldinger og vi vil drøfte nærmere hvorfor i neste kapittel.*

Det andre vi oppdaget når vi analyserte datamaterialet var at alle barnehagene informerer om at de opplever det å jobbe for et godt foreldresamarbeid er essensielt i arbeidet med bekymringssaker. Barnehagene forklarer at de ser på godt foreldresamarbeid som et viktig og forebyggende tiltak, og poengterer at livet kan bli tøft og vanskelig for alle og enhver. Pedagogisk leder i barnehage 2 forklarer det slik: “*Vi ønsker jo å ha en dialog og et samarbeid med foreldrene til tross for at ikke alt er på stell*” (B2-PL2-P). Videre påpeker barnehagene at det er viktig i foreldresamarbeid å forstå situasjonen foreldrene står i og presisere at dette blir gjort med barnets beste i tankene. Pedagogisk leder i barnehage 3 forklarte det slik: “*Sånn som for vår del så er jo det på en måte viktig at vi skal kunne ha et godt foreldresamarbeid med foreldrene videre, sant, vi tenker at det er viktig for barnet sitt beste. Og på en måte i det du sender en bekymringsmelding så blir det på en måte en liten klinsj, sant, [...] men det er noe med den der med å klare å snakke med foreldrene. Det at vi alltid har en samtale med de [...] først, der vi går igjennom hva vi skal skrive til barnevernet, der vi på en måte sier at vi ønsker å fortsette det gode samarbeidet, vi ønsker på en måte*

*sånn, men at dette er på en måte vår plikt, vi må melde. Og at vi kan stå i forståelse til at de synes det er vanskelig, men vi er her kun for å hjelpe dere, vi vil kun barnet ditt sitt beste og sånne ting da. Så det er... Akkurat det synes jeg det er viktig at vi på en måte..., man ser helheten oppi det og tar sitt eget perspektiv selv og, sant. Hvordan ville du ha blitt møtt hvis det var deg, sant. At hvis det var dine barn det gjaldt og, ja..." (B3-PL2-K). Som pedagogisk leder uttrykker ovenfor viser det til en del erfaringsbasert kunnskap og refleksjon rundt ens egen rolle i arbeidet med barn og foresatte. Kompleksiteten og utfordringene kan være mange i arbeidet med bekymrings saker, men pedagogisk leder fra barnehage 2 poengterer også at "det kan være mange årsaker, og det er jo ikke alltid at det er riktig, og selv om vi i første omgang tenker at her må vi på en måte..., holdt på å si utrede, sant, så er det jo alltid best å snakke med foreldrene først" (B2-PL2-P).*

Det tredje vi oppdaget når vi analyserte datamaterialet var at personalet i barnehagene ønsket et tettere samarbeid med barneverntjenesten, samt en hyppigere dialog med tanke på kompetanseteam møter, kurs og informasjonsmøter. Det kommer også fram at barnehagene har opplevd ulik tilgang på veiledning og assistanse fra barneverntjenesten i de ulike barnehagene; en barnehage i gangavstand til barnevernskontoret opplevde tettere dialog, gjennomsnittlig bedre oppfølging og samarbeid, mens resterende barnehager opplevde mindre dialog, mindre god oppfølging og mindre samarbeid. Pedagogisk leder i barnehage 3 opplyser om positive erfaringer fra samarbeidet med barneverntjenesten: "Jeg føler at den er god. Og det er jo det at vi har jo vært heldig, vi har alltid hatt de ved siden av, sant, så vi har bare kunne gå rett bort og si "jeg trenger å snakke om en ting", sant. Skal vi melde denne saken eller skal vi ikke melde? Hva tenker dere? At vi kan drøfte en sak anonymt og det synes jeg er veldig bra, så blir man trygg. De sier "du har nok informasjon, dere kan melde", så da gjør vi det. Og så har vi og.., meg og to kollegaer, drøftet en sak på sånn reflekterende team. Der vi la fram saken som vi hadde, og så snudde vi ryggen til. Og så var det et team fra barneverntjenesten, det var barnevernspsykologer og det var... ja, alt mulig. Det var jo ikke lege, men flere med høy kompetanse da som diskuterte saken. Og til slutt fikk vi høre hva de tenkte om den. Det var veldig spennende å være med på. Litt mer hva de tenkte vi måtte gjøre videre i saken" (B3-PL1-K). Barnehagelærer fra barnehage 1 opplyser om at likevel så har det blitt bedre de siste årene. Det er mye større grad tilbud om veiledning og kurs om rutiner for bekymringsmeldinger som har gjort det mer forståelig enn tidligere. Samtidig vil jeg ha enda mer veiledning på enkelte områder for de få gangene jeg har hatt

*det, har det skapt bedre forståelse hos meg over hvorfor man gjør som man gjør (B1-BL1-K).* Videre svarer pedagogisk leder fra barnehage 2 dette om hvordan hun opplever samarbeid og tilbud om kurs og lignende fra barneverntjenesten: *“Vi har etterlyst i mange år at det skal komme for eksempel invitasjon fra barnevernet som går på.., altså, ren info med tanke på hva vi skal se etter, hvordan vi skal melde, rett og slett få litt mer info om hvordan de jobber og litt mer info rundt meldeplikten, sant. Fordi at jeg vet at i utdanningen så er det forsvinnende lite om det, og hørt også fra studentene at det er ikke.., det har ikke forandret seg så veldig mye på 20 år. Og så tror jeg og at... at mange av oss sitter med en historie av at... altså, det er jo dette med at du... du ser det ikke før du tror det, sant, og mange av oss ser det ikke, for vi tror ikke det, at vi har ikke den erfaringen. Mens noen har den erfaringen og ser det, så det er jo forskjell på folk. Og noen er flink å få med seg ting og andre er ikke så flinke, så... så jeg synes egentlig at akkurat... Nå så føler jeg at.., veldig sånn vilkårlig hvilken kunnskap det finnes om dette ute i barnehagene og da tenker jeg at hvordan skal vi få denne kunnskapen? Jo, da må vi få det kanskje fra de som jobber med det. Og ha et godt tverrfaglig samarbeid og ha disse møte... møtepunktene. Men vi har vel bare en gang i alle de årene jeg har jobbet her vært på et sånt informasjonsmøte i regi av barnevernet. Men det var veldig nyttig, men det bør komme jevnlig. Folk utdannes jo hele tiden, så det er jo viktig at sånt kommer ut” (B2-PL1-P).* Dette gir en indikasjon på at personalet i barnehagene har et ønske og behov for kursing, informasjon og relevant fagkunnskap for å heve sin egen kompetanse og kunnskap i arbeid med bekymringssaker. Det problematiserer også mulighetene for å oppfylle det profesjonsbestemte samfunnsmandatet personalet i barnehagen har, spesielt når personalet i barnehagen ikke opplever en god dialog og informasjonsflyt fra barneverntjenesten.

Den fjerde tingen vi oppdaget når vi analyserte datamaterialet at barnehagene opplyser om et ønske om å jobbe for barnets beste i alle situasjoner, men kanskje spesielt i bekymringssaker. Informantene opplyser om at de skulle ønske at barneverntjenesten så barnehagen som en større ressurs i arbeidet med bekymringssaker, hvor det da kunne vært en tettere dialog og samarbeid for barnets og familiens beste. Barnehagelærer fra barnehage 1 har dette å si om samarbeidet: *noen i barnevernet arbeider mer for foreldrevenn enn for barnets beste. De er ofte på foreldrene sin side og skal gjøre dem fornøyde, og tenker mer på det enn det som faktisk er til barnets beste i situasjonen og at det er lettere å gjøre ting selv uten å måtte gå gjennom barnevernet. [...] Det er ikke motiverende å jobbe med*

*dem når vi får en følelse av at barnevernet er der for foreldrene og ikke for barna (B1-BL1-K).* Pedagogisk leder i barnehage 2 forklarer sine tanker om hva som kunne vært bedre i samarbeidet mellom barnehage og barneverntjenesten i arbeid om barnets beste slik: *“Vi har vel diskutert i lederteamet at vi skulle ønske vi fikk mer.., altså, at det var mer samarbeid mellom barnevernet og barnehagen, sant. At ikke vi sitter på hver av vår tue, fordi at.., jeg tenker jo for barnet og familien sitt beste så hadde det vært bra med et samarbeid, men barnevernet opplever jeg holder kortene sine veldig tett til å brystet i forhold til å gi ut informasjon til barnehagen” (B2-PL2-P).* Den andre pedagogiske lederen fra samme barnehage kommer med en forespørsel om at *“det hadde vært fint hvis dere kanskje formidlet videre et ønske om... klarere retningslinjer og en bedre informasjonsflyt som er felles for barnevernskontorene ut i barnehagene. At det må opprettes kanaler rett og slett for... for samarbeid” (B2-PL1-P).*

Avslutningsvis er det femte vi oppdaget i datamaterialet at flere barnehager opplyser om et ønske og behov for at saksbehandlere i barneverntjenesten blir tildelt saker som de har fast ansvar for å håndtere frem til saken er avsluttet. Informantene peker til det de kaller for *“utskiftning av folk”* i barneverntjenesten og pedagogisk leder i barnehage 2 forklarer at *“[...] de har utskiftning av folk, sant. Det å få tre saksbehandlere i løpet av fire måneder. Eller det å ikke komme igjennom på telefonen. Eller legg igjen beskjed og så blir du aldri ringt opp igjen. Her og i... i barnehagen så er det jo.., ja. Altså, jeg tenker at vi... vi får liksom minst mulig fra de, men det er vel en grunn til det, de har vel nok å stri med tenker jeg” (B2-PL1-P).* Videre har styrer i barnehage 1 dette å si om situasjonen som beskrives: *barnevernet sliter vanvittig med gjennomtrekk. Det er for dårlig kompetanse i barnevernet. Flere fra barnevernet ikke har noe erfaringer eller kunnskap med arbeid med barn eller foreldre i slike situasjoner. Når de kommer inn for å diskutere med oss og foreldrene om ting som har skjedd og hvordan vi kan løse det, har de kommet med løsninger der vi har sittet der og tenkt “vet du hva du snakker om” eller “dette kan du virkelig ikke mene” (B1-ST1-K).* Dette indikerer en noe negativ innstilling til barneverntjenestens personale, som er med på å problematisere et godt samarbeid og god dialog mellom barnehage og barneverntjenesten. Likevel påpeker pedagogisk leder i barnehage 3 i en mer positiv tone at *“jeg tenker gi de mer ressurser, for de driver å snakke om dette med tidlig innsats og det tenker jeg gjelder jo liksågodt på barnevernet som de gjør i opplæringen på.., fra barnehage til skole. Jo mer ressurser de får, og jo mer tid i forhold til å sette seg inn i den enkelte sak og den enkelte familie, så tror jeg at*

*det kan løses mye bedre. Mindre utskiftning i histen og pisten... At hver barnevernspedagog eller hver person i barnevernet får færre saker. Det vil jeg tro at det er en god ting at de har, ja. Få mer ressurser, bruke mer tid"* (B3-PL1-K). Det hun opplyser om her indikerer at det er systemet rundt menneskene som jobber i barneverntjenesten som gjerne burde gjennomgått en revisjon. Den andre pedagogiske lederen i barnehage 3 støtter oppunder det: *"[...] de har jo manko på folk de også, akkurat som vi har manko på folk. Så jeg har full forståelse for det. Så tenker ikke de personene som jobber på barnevernet som på en måte nødvendigvis gjør en dårlig jobb, sant, det er nok mer systemet. Sant, akkurat som at vi ønsker å få flere folk i barnehagen, så ønsker nok de å få flere folk der"* (B3-PL2-K). På en annen side opplyser pedagogisk leder i barnehage 2 at hun opplever at det er mangel på kunnskap og erfaring blant personalet i barneverntjenesten og at det hadde vært en fordel om ansatte i barneverntjenesten hadde en mastergrad for å sikre dette. Hun forklarer at *"for min del så er jo det litt sånn at OK, det er mye utskiftninger der oppe, og så sitter jeg og igjen med en opplevelse, sånn personlig opplevelse, av at veldig mange som jobber på et barnevernkontor er veldig unge. Og det høres jo ut som noe jeg mener på negativ måte.., det er flott... flott å være ung, det er ikke det. [...] Jeg skulle jo ønske at... Ja, og det håper jeg jo etter hvert, og det er litt sånn utenfor, men jeg skulle ønske at det kommer et krav etterhvert fra øverst, oppe i utdanningssystemet om en master for å egentlig kunne jobbe i... For jeg synes den jobben de gjør er.., altså, de har veldig mye makt. Og jeg synes at livserfaring og modenhet og det å kanskje se ting... Alle disse gråsonene, jeg føler at det blir veldig svart eller hvitt. Så... Og så er det "heavy" å jobbe i barnevernet regner jeg med, så... så når jeg ser at... at når jeg må forholde meg til veldig mange unge mennesker... altså 23-24 år, som kanskje er nettopp har begynt omtrent, sant.., så opplever jeg at jeg... Ja, jeg vet ikke, jeg... jeg mister litt sånn troen på at... at det er egentlig ikke til det beste for... for barnevernet og for barna, for alle involverte. Og det har jeg opplevd selv, og vet at det er... [...] det er mange unge mennesker som jobber der og ting er veldig svart eller hvitt, og jeg synes det er litt skummelt. Jeg synes det er litt skummelt, det er... Det er ikke bra. Det [...] bør være litt.., det bør være en master rett og slett for å jobbe der, det er min personlige mening"* (B2-PL1-P). Som pedagogisk leder forklarer over er kunnskap og erfaring essensielt for å kunne arbeide for barnets og familiens beste. Vi ønsker å drøfte behovet for denne barnevernsreformen, sett i et barnehageperspektiv, i neste kapittel.

## 6.0 Drøfting

I dette kapittelet ønsker vi å drøfte de gjennomgående representative funnene som ble presentert i forrige kapittel, og se dem i lys av problemstillingen “Hvordan opplever et utvalg av barnehagepersonalet rutiner og samarbeid med barneverntjenesten?”. Vi har valgt å dele kapittelet inn i tre hovedpunkter; opplevelse av rutiner ved bekymringsaker, opplevelse av samarbeid med barneverntjenesten og opplevelse av å arbeide for barnets beste.

### 6.1 Opplevelse av rutiner ved bekymringsaker

Som vi presenterer i kapittelet over informerer et flertall av barnehagene i utvalget at de har nedskrevne rutiner for arbeid med bekymringsaker og at hele personalet vet hva disse rutinene inneholder. Informantene opplyser om at det er pedagogisk leder i samråd med styrer som håndterer bekymringsaker, men at hele personalet i barnehagen er pålagt å bruke meldeplikten sin om pedagogisk leder eller styrer ikke ser seg enig i bekymringen (B3-PL1-K). Dette kan relateres til det Haug påpeker som en etisk, faglig og samfunnsmessig forpliktelse (Haug, 2019, s. 28) som er nedfelt i barnehagens samfunnsmandat (Barnehageloven, kap. 9). I tillegg skal barnehagene ha innarbeidede rutiner for samarbeid med andre institusjoner (KD, 2017, s. 16) som setter en føring for hvordan barnehagene skal arbeide med rutiner for bekymringsaker i barnehagen. Emilsen og Bratterud understreker viktigheten av en beredskapsplan i arbeidet med slike saker og viktigheten av at rutiner bør gjennomgås jevnlig (2020, s. 187). På mange måter kan en beredskapsplan ses som en oppskrift i forhold til hvem som har ansvar for å gjøre hva til enhver tid, med sjekklister på hva som skal gjøres og hvordan (Emilsen, 2020, s. 187). Slik vi tolker opplevelsene til informantene er nedskrevne rutiner et viktig hjelpemiddel i arbeidet med bekymringsaker da det legger til rette for at personalet vet hva som skal gjøres i ulike situasjoner. Likevel informerer barnehage 1 om at de ikke har nedskrevne rutiner for arbeid med bekymringsaker, men at det er “uskrevne rutiner og regler som alle vet om” (B1-ST1-K). Denne barnehagen har likevel en beredskapsplan for bekymringsaker i likhet med resterende barnehager i utvalget. Informanten opplyser om at hun synes det er vanskelig å etablere rutiner for bekymringsaker når sakene er så forskjellige, men at de har punkter de skal gå igjennom i visse situasjoner for å ivareta barnets og personalets sikkerhet (B1-ST1-K). Som vi poengterer i forrige kapittel gir dette en indikasjon på misnøye eller mistillit fra



barnehagens personale om hvordan de opplever barneverntjenestens håndtering og oppfølging av bekymringsmeldinger, og kan ses i sammenheng med den andre samarbeidsbarrieren som Baklien omtaler (Baklien, 2010, s. 242). Informanten opplyser om at de ønsker å gjøre mest mulig i barnehagen før de eventuelt blander inn barnevernet (B1-ST1-K). Det tolker vi som at de opplever at det er til barnets beste å prøve å håndtere saken i barnehagen i dialog og samarbeid med foreldre uten at barneverntjenesten blandes inn. Barnets beste i denne situasjonen kan kobles til konsekvensetikk, hvor lovene vi som profesjonsutøvere er pålagt å følge har ideen om "barnets beste" som prinsipp (Johansen, 1994, referert i Hennem & Østrem, 2021, s. 71). Likevel tolker vi det som at informanten er innstilt på å kontakte barneverntjenesten om situasjonen for barnet ikke løser seg, som relaterer til det profesjonsbestemte samfunnsmandatet som Haug referer til (2019, s. 29). På en annen side må det understrekes at de færreste som jobber med barn kan alt, og at det viktig å erkjenne hvor ens egen kompetanse slutter og en annen instans bør tre inn og ta over (Haug, 2019, s. 30). Her poengteres viktigheten av å ha nedskrevne rutiner da den gjenspeiler barnehagens eget kompetanseområde i arbeid med bekymringssaker og hvilke oppgaver barnehagen har i slikt arbeid, samt når andre instanser skal kontaktes hvor det finnes gode verktøy for hjelp til dette arbeidet (Emilsen, 2020, s. 187). I tillegg kan et av disse gode verktøyene være dialog mellom barnehagepersonalet og barneverntjenesten gjennom anonyme drøftinger, hvor barnehagepersonalet kan få hjelp til å håndtere bekymringssaker på den måten som faktisk tjener barnet.

## 6.2 Opplevelse av samarbeid med barneverntjenesten

Gjennom forskningsprosjektet til Elisabeth Backe-Hansen (2009) og den kvalitative studien til Bergljot Baklien (2010) kommer det frem at barnehagepersonalet har behov for informasjon og oppfølging av barneverntjenesten. Det forteller også pedagogisk leder i barnehage 2. Hun ønsker at vi formidler barnehagenes ønske om klarere retningslinjer og en bedre informasjonsflyt som er felles for barnevernskontorene ut i barnehagene og at det må opprettes kanaler for samarbeid (B2-PL1-P). Til tross for denne forespørselen opplyser pedagogisk leder i barnehage 3 om positive erfaringer rundt informasjonsflyt og oppfølging av barneverntjenesten hvor hun kunne gå rett bort til dem og diskutere forskjellige saker anonymt og få råd på stedet. Hun forteller også om den positive opplevelsen av å delta på kompetanseteam, hvor annet fagpersonell fra andre instanser kom med sine råd i forhold til

en bekymringssak hun var usikker på (B3-PL1-K). Nå skal det nevnes at barnehage 3 har de hatt den unike fordel med å ligge i geografisk nærhet til et barnevernkontor, men så kan vi påpeke urettferdigheten overfor de andre barnehagene som ikke ligger i geografisk nærhet og som ikke får et like godt tilbud om informasjon og oppfølging av barneverntjenesten, og at det går imot føringene i FNs barnekonvensjon om at alle barn har krav på spesiell beskyttelse (Forente Nasjoner, 2022). Resterende informanter opplyser om ønsket om tettere samarbeid, hyppigere dialog og muligheter til å delta på kompetanseteam eller tverrfagelige møter. Selv om tilbudet er blitt bedre de senere årene, påpeker barnehagelærer fra barnehage 1 et ønske om mer veiledning fra barneverntjenesten da hun føler det hjelper henne å forstå hvorfor man arbeider med bekymringssaker som man gjør (B1-BL1-K). Videre problematiserer og aktualiserer pedagogisk leder fra barnehage 2 behovet for at barneverntjenesten skal være mer tilstedeværende ute i barnehagene. Hun forteller at i gjennom hennes 21 år i yrket så har barneverntjenesten invitert til informasjonsmøte én gang, og poengterer at slike invitasjoner må komme jevnlig fra de menneskene som har fagkompetanse og som jobber med slike saker (B2-PL1-P). Dette ønsket kommer også frem i Backe-Hansens forskningsprosjekt og Bakliens studie. Med tanke på at disse studiene ble gjort for 12-13 år siden kvalifiserer det problematikken den dag i dag. For at personalet i barnehagene skal kunne oppfylle sitt profesjonsbestemte samfunnsmandat (Barnehageloven, kap. 9) må dialog mellom barneverntjenesten og barnehage styrkes, og det må være et større tilbud om kompetanseteam og annen informasjon ut til barnehagene. Videre må det være en dialog mellom barnevernet og barnehagen hvor det avklares hvem som har ansvar for hva, slik at barnehagene ikke sitter igjen med uro og stress (Johannessen, 2020, s. 237). Samtidig må det tas stilling til at barnevernet ikke bare kan gi ut informasjon til barnehagene (Barnevernloven, 1992, §6-7), men at det er noen unntaksregler som åpner opp for bedre samarbeid og dialog. En av dem er at barnevernet kan gi ut informasjon til barnehagen dersom det er nødvendig for at barnevernet skal kunne gjøre sine oppgaver (Eriksen & Germeten, 2012, s. 84), men igjen kan det oppstå skjevfordeling mellom barnehage og barnevernet da de kan velge hvilken informasjon som er relevant å gi til barnehagen. Ofte er det her barnehagen sitter igjen med en følelse av at de gir mye informasjon til barnevernet og ikke får noe tilbake. Fra og med januar i år trådte barnevernsreformen i kraft, og den legger opp til at det stilles krav til kommunens styring av barnevernet, både til ledelsen i barnevernet og til det samlede

familiestøttende arbeidet (Bufdir, u.å.). Haug omtaler barnevernsreformen som en totalgjennomgang av barnevernet (2019, s. 30) som vil medføre endringer i barnevernloven. Det dette betyr er at kommunen får ansvar for det økonomiske og faglige aspektet av barneverntjenesten. Da kan noe av det som informantene til Baklien opplyser om potensielt endres til det bedre, da det informeres om at barnevernet har for lite ressurser til å håndtere alle sakene som meldes inn (Baklien, 2010, s. 242). Samme opplevelse har våre informanter av barneverntjenestens tilgang på ressurser den dagen i dag, så det kan indikere at barneverntjenestens tilgang på midler har vært nedprioritert av politikerne i lang tid, på lik linje som bemanningsnormen i barnehager har vært nedprioritert. Hva barnevernsreformen vil bringe med seg av endringer på sikt vet vi ikke, men vi og våre informanter håper kommunen vil prioriterer mer midler til barneverntjenesten slik at de har ressurser til å invitere barnehager til kurs, informasjonsmøter og kompetanseteam, og at barneverntjenesten får muligheten til å være mer tilstedeværende i barnehagene, både i møte med barn og foreldre. I tillegg opplyser våre informanter om det som de omtaler som "utskifting av folk" i barneverntjenesten. Pedagogisk leder i barnehage 2 forteller om opplevelser av å få tre forskjellige saksbehandlere i løpet av et tidsrom på fire måneder (B2-PL1-P). Styrer i barnehage 1 forteller om opplevelsen av at barneverntjenesten sliter med mye gjennomtrekk og manglende kompetanse (B1-ST1-K). Som vi nevner i avsnittet over kan dette ses i sammenheng med samarbeidsbarrierene Baklien (2010) omtaler i studien sin. Likevel forteller pedagogisk leder i barnehage 3 at hun mener barneverntjenesten behøver mer ressurser og at det vil være bra om hver enkelt saksbehandler fikk færre saker og mer tid til å sette seg inn i hver sak (B3-PL1-K). Igjen aktualiserer dette behovet for barnevernsreformen og poengterer at det er systemet og organiseringen av barneverntjenesten som ikke fungerer. I henhold til dette ønsket vi å undersøke hvordan barneverntjenesten opplever samarbeidet med barnehagene i sin helhet, og hvorfor det er så mye "gjennomtrekk" hos dem som informantene våre opplyser om (vedlegg 5, s. 50). Dessverre fikk vi ikke noe svar fra dem. Om det er på grunn av deres manglende ressurser til å håndtere alle henvendelsene de får (Baklien, 2010, s. 242) eller om det angår deres omfattende taushetsplikt (Barnevernloven, 1992, §6-7) skal vi ikke spekulere på, men det hadde gitt oss en mer omfattende forståelse av situasjonen i barneverntjenesten i dag, og det kunne vært interessant å sett på det i lys av barnevernsreformens totalgjennomgang av barnevernet og barnevernloven (Haug, 2019, s. 30) om noen år.

### 6.3 Opplevelse av å arbeide for barnets beste

Som vi presenterer i forrige kapittel informerer alle barnehagene at de opplever at et godt foreldresamarbeid er essensielt for arbeidet med bekymringsaker og at de ser på det som et forebyggende tiltak. Pedagogisk leder i barnehage 3 forteller hvor viktig det er å ha samtaler med foreldre både før og etter man sender en bekymringsmelding fordi de mener det er til barnets beste (B3-PL2-P). Hun forteller også at det er viktig å se sitt eget perspektiv i situasjonen, at man tenker over hvordan en selv ønsker å bli møtt en slik situasjon om det var ditt barn som det ble meldt bekymring for (B3-PL2-P). Som vi nevner i kapitlet *Teoretisk forankring* i avsnittet om *barnets beste* er dette begrepet åpen for personlig tolkning da ulike mennesker har ulike ideer om hva som er til barns beste, men at det gjennom barnekonvensjonen artikkel 3 (2) stilles krav til at alle handlinger som berører barn skal ha barnets beste som grunnlag (Forente nasjoner, 1989, artikkel 3). Slik vi tolker utsagnet til pedagogisk leder over har hun ervervet seg erfaringsbasert kunnskap om at det vil være til barnets beste hvis barnehagen og foreldre opprettholder en tett dialog og godt samarbeid. I intervjuet til begge pedagogiske lederne i samme barnehage fremkommer det som kan være ytterste konsekvens om et godt foreldresamarbeid ikke ivaretas, og det er at foreldrene tar barnet ut av barnehagen. De forteller også om at et av barneverntjenestens hjelpetiltak kan være at et barn skal gå i barnehagen (Bufdir, 2020). Med andre ord kan det ha negativ påvirkning på barnets omsorgs- og livssituasjon som ytterste konsekvens om foreldrene tar barnet ut av barnehagen. Dette er fordi personalet ikke lenger har muligheten til å observere og motta informasjon om barnets omsorgs- og livssituasjon slik rammeplanen sier at barnehagepersonalet er i en sentral posisjon til å gjøre (KD, 2017, s. 11). Videre påpeker pedagogisk leder i barnehage 2 at det kan være mange årsaker til at det oppstår bekymring for et barn, men at det i de aller fleste tilfeller er best å snakke med foreldrene om det først (B2-PL2-P). Haug referer til Killén (2013) og påpeker at hvis vi ønsker at foreldre skal utvikle empati og sensitivitet overfor sine barns behov, så må vi vise de samme kvalitetene overfor foreldrene (2019, s. 226). Med andre ord betyr det at hvis man ønsker å oppnå forandring i foreldrenes evne til å se og forstå sine barns behov, må man gå inn som et godt eksempel og vise dem empati og sensitivitet i møte med dem. Foreldre ønsker ofte sitt barn det beste, men med ulike forutsetninger og ulik grad av omsorgsevne er kanskje det beste de kan gi barnet sitt uheldig på sikt. Dermed er det viktig å vurdere hvordan vi som

profesjonelle også ivaretar foreldrenes behov i slikt samarbeid, fordi det til syvende og sist er viktig for å oppfylle det institusjonelle målet om å arbeide for barnets beste.

I tillegg opplyser informantene våre at de skulle ønske barnehagene ble sett på som en større ressurs av barneverntjenesten i arbeidet med bekymringsaker og i arbeidet for barnets beste. Barnehagelærer fra barnehage 1 forteller om sin opplevelse av at barneverntjenesten arbeider mer for foreldrevern enn for barnets beste. Det hun beskriver her er en av barnevernlovens tre prinsipper; det biologiske prinsipp (Barne- og familiedepartementet, 2012) og hun sitter med en lignende oppfattelse av barneverntjenesten som det fremkommer i Bakliens studie fra 2010. Hun sier videre at det er lite motiverende å jobbe med barneverntjenesten når hun føler at barnevernet ikke er der for barna (B1-BL1-K). Det kan være at hun ikke er klar over barneverntjenestens tre prinsipper som er nedfelt i barnevernloven (1992), hvor barneverntjenesten arbeider for å la barn bo hos foreldrene lengst mulig, hvor de mildeste inngrepene skal vurderes først og hvor en tenker at tiltakene alltid skal være til barnets beste. Men på en annen side kan man ikke forvente at barnehagepersonalet skal vite dette når samarbeidet og dialogen barnehagene opplever med barneverntjenesten er begrenset, hvor barnevernet holder kortene tett til brystet (B2-PL2-P). Pedagogisk leder i barnehage 2 forteller at hun opplever at barnehagen og barneverntjenesten sitter på hver sin tue og at det har vært diskutert i lederteamet at det skulle vært mer samarbeid mellom barnehagen og barneverntjenesten (B2-PL2-P). Eriksen og Germeten (2012) påpeker at for å kunne skape et godt samarbeid må det være møter hvor begge parter føler gjensidig forståelse og tiltro til hverandre, hvor de ser hvorfor samarbeidet er nødvendig for å oppnå målet (s. 28), og det blir vanskelig når partene ikke møtes eller kommer i dialog jevnlig. Nå skal det også understrekes at barneverntjenesten opererer med en strengere taushetsplikt enn hva barnehagepersonalet gjør (Haug, 2019, s. 127), men at det finnes unntak i barnevernloven for når barneverntjenesten kan gi ut informasjon til barnehagene (Eriksen & Germeten, 2012, s. 82). Det ene unntaket kan gis ved at foreldre eller foresatte gir samtykke om at informasjon gis i samarbeid med barnehagen og det andre unntaket er hvis det er nødvendig for at barneverntjenesten skal kunne utføre sitt arbeid (Eriksen & Germeten, 2012, s. 84). Når det er sagt er det viktig at man som profesjonsutøver reflekterer over hva barnehagens formål er (Barnehageloven, §1), og hvilke betydning barnehagen har, spesielt for barn og familier som er i vanskelige livssituasjoner. Haug sier at barnehagelærerens etiske forpliktelser kan knyttes til de etiske retningslinjene

for yrkesutøvelsen, som tydeliggjør at pedagogen skal fremme barnets beste. Det innebærer at lojaliteten skal ligge hos barnet (2019, s. 29). På ene siden har barnehagepersonalet behov for informasjon vedrørende enkeltbarn det meldes bekymring for, slik at de kan gi et tilpasset barnehage tilbud som tar høyde for barnets eller familiens spesielle behov. Men på den andre siden har gjerne barn i utsatte livssituasjoner behov for at barnehagen er et "fristed", hvor alt det vonde eller vanskelige som finnes hjemme, kan bli lagt hjemme. I barnehagen får disse barna muligheten til å kjenne og erfare omsorg, trygghet, vennskap og fellesskap, og det er nok en av grunnene til at et av hjelpetiltakene fra barnevernets side er at disse barna skal få gå i barnehagen (Bufdir, 2020).

## 7.0 Konklusjon og oppsummering

I denne bacheloroppgaven har vi tatt et dypdykk i faglitteratur, forskning, styringsdokumenter og empiriske data som omhandler tematikken rutiner og samarbeid med barnevernet. Kort oppsummert er barnehagepersonalets opplevelser av rutiner, nedskrevne eller ikke, at de er et viktig hjelpemiddel i arbeidet med bekymringsaker. Informantene opplyser om at de vet hva de skal gjøre og hvordan, samt hvem som har ansvar for forskjellige punkter i prosessen. Dette tolker vi som at de har positive opplevelser og erfaringer med barnehagens rutiner for arbeid med bekymringsaker og at de opplever at rutinene har et formål. Når det gjelder barnehagepersonalets opplevelser av samarbeid opplyser informantene våre at det er mangel på informasjon og oppfølging fra barnevernet i arbeidet med bekymringsaker, og at det er et behov for at barneverntjenesten er mer tilstedeværende i barnehagene. Informantene omtaler "utskiftning av folk" i barnevernet som aktualiserer behovet for barnevernsreformen, og påpeker at barnevernet må få mer ressurser og tid til å sette seg inn i hver enkelte sak. Til slutt har vi barnehagepersonalets opplevelse av å arbeide for barnets beste. Alle barnehagene er enige om at foreldresamarbeidet er viktig i arbeidet med bekymringsaker, både som forebyggende tiltak og til barns beste. Vi som profesjonsutøvere i barnehagen skal jobbe for å ivareta barnets beste ved å gå i dialog med foreldre på en ressursorientert måte, hvor vi viser empati, forståelse og sensitivitet for å trygge foreldre i at det er med barnets beste som intensjon. Informantene våre opplyser også om at de har et ønske om å bli sett som en større ressurs

av barneverntjenesten i arbeidet med bekymrings saker. For at dette skal være mulig må barneverntjenesten bli enda flinkere til å invitere barnehagen inn i samarbeidet gjennom kurs, kompetanseteam møter og dialog, delta i forebyggende arbeid i barnehagen gjennom tilstedeværelse på foreldremøter og bruke de forskjellige unntaksreglene til barnevernets taushetsplikt for å lette på samarbeidsbarrierer som oppstår. På denne måten vil barnehagepersonalets kunnskap og kompetanse heves, og det vil ha positiv innvirkning på barn i utsatte livssituasjoner og barnehagenes handlingskompetanse i arbeidet med bekymrings saker. Videre vil det være spennende å se hvordan barnevernsreformen kommer til å påvirke samarbeidssituasjonen mellom barnehage og barnevernet, og i hvilke grad kommunene vil prioritere ressurser til barneverntjenesten for å styrke samarbeidet mellom barnehagen og barnevernet. Likevel har ikke vi samlet inn nok datamateriale til å kunne si hva som er normativt i rutiner og samarbeid med barneverntjenesten. Derfor har vi avgrenset problemstillingen til *et utvalg av barnehagepersonalet*. Dermed kan vi svare på problemstillingen "hvordan opplever et utvalg av barnehagepersonalet rutiner og samarbeid med barneverntjenesten?" med at et utvalg av barnehagepersonalet opplever barnehagens rutiner som et godt hjelpemiddel i arbeidet med bekymrings saker og at rutinene har et formål. Et utvalg av barnehagepersonalet opplever samarbeid med barneverntjenesten som tilstrekkelig, men de ønsker at samarbeidet skal forbedres; de ønsker at dialogen og informasjonsutvekslingen skal forbedres og de ønsker at barneverntjenesten skal ta større initiativ til samarbeid gjennom å invitere til informasjonsmøter, kurs, kompetanseteam møter, og generelt ha en større tilstedeværelse i barnehagen ved å delta på foreldremøter.

## 8.0 Litteraturhenvisning

- Baklien, B. (2010). *Skole, barnehage, barneverntjeneste - bilder av «de andre» hindrer samarbeid*. Tidsskriftet Norges Barnevern. <https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/doi/pdf/10.18261/ISSN1891-1838-2009-04-03>
- Barne- og familiedepartementet. (2001, 19, november). *Barnevernet - til barnets beste*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/barnevernet---til-barnets-beste/id87701/>
- Barne- og familiedepartementet. (2009, 8, Juli). *Til barnets beste – samarbeid mellom barnehagen og barneverntjenesten*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/til-barnets-beste---samarbeid-mellom-barnehagen-og-barneverntjenesten.pdf>
- Barne- og familiedepartementet. (2005, 24, mars). *Barnevernet og taushetsplikten, opplysningsretten og opplysningsplikten*. [https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/rus/2005/0002/ddd/pdfv/243383-q-24\\_rundskriv\\_taushetsplikt.pdf](https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/rus/2005/0002/ddd/pdfv/243383-q-24_rundskriv_taushetsplikt.pdf)
- Barne- og familiedepartementet. (2012, 6, februar). *Bedre beskyttelse av barns utvikling*. <https://www.regjeringen.no/contentassets/e212cdbe211d4e699983049c3070870e/no/pdfs/nou201220120005000dddpdfs.pdf>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (u.å.). *Barnevernsreformen - en oppvekstreform*. <https://ny.bufdir.no/barnevernsreformen/>
- Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager* (LOV-2005-06-17-64) Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester* (LOV-1992-07-17-100) Lovdata. [https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100#KAPITTEL\\_7](https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100#KAPITTEL_7)
- Backe-Hansen, E. (2009). *Å sende bekymringsmelding - eller la det være? En kartlegging av samarbeidet mellom barnehage og barnevern*. NOVA. <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/barnehager/rapporter-og-planer/nova-samarbeid-barnehage---barnevern.pdf>
- Bergsland, M & Jæger, H. (Red.). (2014). *Bacheloroppgaven i*



*barnehagelærerutdanningen*. Cappelen Damm akademisk.

Blaker Strand & Larsen. (2021, 30. mars). *Barnets beste*. Store norske leksikon.

[https://snl.no/Barnets\\_beste](https://snl.no/Barnets_beste)

Buudir. (u.å.) *Hva er barnevernsreformen*.

<https://ny.buudir.no/fagstotte/barnevern-oppvekst/barnevernsreformen/hva-er-barnevernsreformen/>

Buudir. (2020, 14. desember). *Hjelpetiltak i hjemmet*.

[https://www.buudir.no/barnevern/tiltak\\_i\\_barnevernet/hjelpetiltak\\_i\\_hjemmet/](https://www.buudir.no/barnevern/tiltak_i_barnevernet/hjelpetiltak_i_hjemmet/)

Buudir. (2021, 29. januar). *Organisering og oppgaver*.

[https://www.buudir.no/barnevern/om\\_barnevernet/organisering\\_og\\_oppgaver/](https://www.buudir.no/barnevern/om_barnevernet/organisering_og_oppgaver/)

Buudir. (2021,09. februar). *Slik jobber barnevernet*.

[https://www.buudir.no/Barnevern/Om\\_barnevernet/Om\\_barnevernet/](https://www.buudir.no/Barnevern/Om_barnevernet/Om_barnevernet/)

Christoffersen, & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*.

Abstrakt forl.

Emilsen, K. (red.) (2020). *Dørstokkmila - Barnehagens vei fra magefølelse til*

*melding* (2. utg.). Fagbokforlaget

Eriksen, E, & Germeten, S. (2012). *Barnevern i barnehage og skole : møte mellom*

*barn, foreldre og profesjoner*. Cappelen Damm akademisk.

Forvaltningsloven. (1967). *Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker*

(LOV-1967-02-10). Lovdata. [https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10#KAPITTEL\\_3](https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10#KAPITTEL_3)

Forente Nasjoner. (2022, 4. februar). *Barnekonvensjonen*. FN-sambandet.

<https://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/barnekonvensjonen>

Haug, K.H. (2019). *Barnevern for barnehagefolk - en innføring i arbeid med*

*barnevern i barnehagen*. Universitetsforlaget

Hennum, B.A & Østrem, S. (2016): *Barnehagelæreren som profesjonsutøver*. Oslo:

Cappelen Damm Akademisk

Jacobsen & Postholm, M. B. (2011). *Læreren med forskerblick : innføring i*

*vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Cappelen Damm akademisk.

Johannessen, C. (2020). *Små barn i sårbare livssituasjoner : hvordan kan*

*barnehagen oppdage, forebygge og hjelpe barn i risiko for omsorgssvikt?* (1. utgave.).

KF.

Johannessen, A, Christoffersen, L., & Tufte, P. A. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (6. utgave.). Abstrakt forlag.

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir.

<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Løkken, & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen* (4. utg). Universitetsforl.

Statsforvalteren. (2021, 23. november). *Barnevern*.

<https://www.statsforvalteren.no/nb/portal/Barn-og-foreldre/Barnevern/>

Utdanningsdirektoratet. (2021, 17. juni). *Film: Hva er rammeplan for barnehagen?*.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/film-hva-er-rammeplan-for-barnehagen/>

## 9.0 Vedlegg

### 9.1 Vedlegg 1: Godkjenning fra NSD

13.05.2022, 12:09

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

[Meldeskjema](#) / [Bacheloroppgave](#) / Vurdering

## Vurdering

**Referansenummer**

231616

**Prosjekttittel**

Bacheloroppgave

**Behandlingsansvarlig institusjon**

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk, religiøse og helsevitenskapelige studier

**Prosjektperiode**

24.01.2022 - 25.05.2022

[Meldeskjema](#)

Dato	Type
21.04.2022	Standard

**Kommentar**

OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen inneholder at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er positiv, og vi vil gjennomføre slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

**TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET**

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til den datoen som er oppgitt i meldeskjemaet.

**LOVLIG GRUNNLAG**

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er positiv, og vi vil innhente et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig dokumentert, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningens artikkel 6.

**PERSONVERNPRINSIPPER**

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene om:

13.05.2022, 12:09

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med institusjon.

**MELD VESENTLIGE ENDRINGER**

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer som kan gjøres: [https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-](https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde) må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

**OPPFØLGING AV PROSJEKTET**

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysninger er avsluttet.

Kontaktperson ved Personverntjenester: Silje Fjelberg Opsvik  
Lykke til med prosjektet!

## 9.2 Vedlegg 2: Informasjonsskriv

### **Vil du delta i forskningsprosjektet "rutiner og samarbeid med barnevernet"?**

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å få svar på hvordan personalet opplever barnehagens rutiner og samarbeid med barnevern. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

**Formål**

I denne oppgaven skal vi bruke intervju for å belyse hvilke samarbeid og rutiner barnehagen har med barnevernet. Spørsmål vi kommer til å stille er både spørsmål om barnehagens rutiner med samarbeid med barnevernet, men også egne erfaringer og meninger rundt dette temaet.

Dette er en bacheloroppgave under barnehagelærerutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet som skal leveres innen 25.05.2022. Alle opplysninger blir slettet etter innlevering av bacheloroppgaven.

**Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?**

Barnehagelærerutdanningen ved HVL er ansvarlig for prosjektet.

**Hvorfor får du spørsmål om å delta?**

Utvalget av barnehager er trukket på bakgrunn av praksisbarnehager vi har vært i praksis, i løpet av studietiden vår. Utvalget er i Bergen. Vi velger tre (3) barnehager. Utvalget i hver barnehage inkluderer én avdeling, hvor to (2) ansatte blir intervjuet.

**Hva innebærer det for deg å delta?**

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det for deg å delta i et intervju med oss. Det vil ta ca. 45 - 60 minutter. Spørsmålene vil handle om din opplevelse rundt rutiner og samarbeid med barnevern. Vi vil ta lydopptak og notater fra intervjuet. Dette anonymiseres, transkriberes og lagres på private enheter til sensur er falt på bacheloroppgaven. Det vil kun være stillingstittel på informanter som kommer frem i intervjuet og oppgaven.

**Det er frivillig å delta**

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Samtykket kan trekkes når som helst ved å sende en e-post til [...] eller [...].

**Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger**

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Hvem som vil ha tilgang ved behandlingsansvarlig institusjon:

Studenter: [...] og [...]

Veileder: Åse Nylenna Akslen

For å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til dine personopplysninger vil vi erstatte navnet og kontaktopplysningene dine med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. I ferdigstilt bacheloroppgave vil kun stillingstittel fremkomme, og deltakere vil dermed ikke kunne gjenkjennes.

**Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?**

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 25.05.22. Etter sensur er falt på oppgaven vil alle personopplysninger, lydopptak og transkriberte intervju slettes fra private enheter.

**Dine rettigheter**

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet personopplysninger om deg
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

**Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?**

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Barnehagelærerutdanningen ved HVL har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS - vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

**Hvor kan jeg finne ut mer?**

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Barnehagelærerutdanningen ved [...]: [...]

og [...]: [...].

Veileder er Åse Nylenna Akslen: [ase.nylenna.akslen@hvl.no](mailto:ase.nylenna.akslen@hvl.no)

Vårt personvernombud:

Trine Anikken Larsen: [Trine.Anikken.Larsen@hvl.no](mailto:Trine.Anikken.Larsen@hvl.no)

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på e-post ([personverntjenester@nsd.no](mailto:personverntjenester@nsd.no)) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

[...] og [...]

*Prosjektansvarlig/veileder*

*Studenter*

### 9.3 Vedlegg 3: Intervjuguide

- 1. Hvor mange år har du jobbet i barnehage og har barnehagen(e) du har jobbet i hatt noen samarbeid med barneverntjenesten?**

–Utdyp om samarbeidet

- 2. Har nåværende arbeidsplass rutiner for samarbeid med barneverntjenesten?**

- Eventuelt, hva er rutinene?

- Opplever du rutinene som tilstrekkelig? Hvorfor/hvorfor ikke?

- Hvordan opplever du barnehagens samarbeid med barnevernet?

- Hvorfor føler du det er bra? Hvorfor føler du det dårlig?
- Hva ville dere ha forandret med samarbeidet?
- Har dere møtt på noen samarbeidsbarrierer med barnevernet?
- Hvilke faktor veier tyngst for at barnehagen skal melde bekymring til barneverntjenesten?  
Hvorfor?
- Ved bekymrings saker, hvem er det sitt ansvarsområde å påse at rutiner og samarbeid med barnevernet blir gjennomført i henhold til barnehageloven og barnevernloven?

**3. Hva inneholder barnehagens beredskapsplan for arbeid med barnevernssaker?**

- Hvis ikke de har en beredskapsplan, hva tenker du en beredskapsplan for arbeid med barnevernssaker burde inneholde?

**4. Har barnehagen en mal for bekymringsmelding til barnevernet? Hvis ja, hva inneholder den?**

- Hvis nei, hvordan utformes bekymringsmeldinger fra barnehagen til barnevernet?
- Er du kjent med det digitale meldeskjemaet for offentlig ansatt eller yrkesutøver med profesjonsbestemt meldeplikt fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)?

**5. Hvordan opplever du barneverntjenestens rutiner og samarbeidsevne med barnehagen?**

- Har du noen gang meldt bekymring om et barn til barnevernet i løpet av din tid i profesjonen?
- Hvis ja, hvordan opplevde du det?
- Hvis nei, har du noensinne vært bekymret for et barn i barnehagen?
- Hva gjorde at du ikke meldte bekymring til barnevernet?
- Om du har sendt inn bekymringsmelding til barnevernet, fikk du tilbakemelding fra dem?
- Føler du at situasjonen til barnet og/eller familien ble forandret etter dere sendte bekymringsmeldingen?



- I undersøkelse kommer det fra at barnevernet har manglende ressurser som gjør det vanskelig å følge opp konkrete saker, og bruke tid på samarbeid. Hva tenker du? Er dette bra nok grunn til dårlig kommunikasjon mellom barnevernet og dere?

**6. Hvilke tanker har du rundt taushetsplikt og opplysningsplikt?**

- Opplever du at det noen ganger er vanskelig eller problematisk å skille mellom taushetsplikt og opplysningsplikt?

- Hvorfor?

- I kapittel IX (9), § 46. *Opplysningsplikt til barnevernet* står det at *“enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barneverntjenesten uten ugrunnet opphold*

*a) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt”.* Hvordan tolker du denne føringen i barnehageloven?

**7. Har du opplevd frykt i arbeidet med bekymringsaker?**

- Frykt for at foreldresamarbeid skal bli dårligere hvis barnehagen melder bekymring til barnevernet?

- Hvilke konsekvenser er du redd for at det kan ha for foreldresamarbeidet, og/eller enkeltbarnet det meldes bekymring for?

- Frykt om å ikke bli tatt på alvor når du sender inn bekymringsmelding?

- Hvorfor/hvorfor ikke?

**8. Hva er mest positivt/givende i arbeidet med barnevernssaker/bekymringsaker?**

- Kan du fortelle om egen erfaring fra en hendelse/episode fra en barnehage du har jobbet i? Selvfølgelig anonymisert

**9. Til slutt, er det noe annet du ønsker å tilføye?**

#### 9.4 Vedlegg 4: Samtykkeskjema

##### **Samtykkeerklæring**

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet “rutiner og samarbeid med barnevernet”, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til (sett kryss):

- å delta i intervju
- å fylle ut egenvurdering fra utdanningsdirektoratet
- at [...] og [...] kan gi opplysninger om meg til prosjektet
- det vil bli tatt opp lydopptak av samtalen
- at opplysninger om meg publiseres slik at jeg ikke kan gjenkjennes. Eneste informasjon som kommer fram er min stillingstittel

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

-----  
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

## 9.5 Vedlegg 5: E-post til barneverntjenesten

Hei!

Mitt navn er [...] og jeg er tredjeårsstudent på barnehagelærerutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet.

Jeg og medstudent [...] skriver for tiden bacheloroppgaven vår som omhandler temaet «rutiner og samarbeid med barneverntjenesten».

I den anledning ønsker vi å komme i kontakt med noen i barneverntjenesten som kunne tenkt seg å stille til intervju.

Mer informasjon finnes i vedlegget «informasjonsskriv». Det vi i hovedsak ønsker å undersøke er rutiner og samarbeid mellom barnehager og barneverntjenesten, og vi synes derfor det hadde vært interessant å få et innblikk i hvordan barneverntjenesten opplever dette samarbeidet.

Håper å høre fra dere.

For andre henvendelser eller spørsmål angående undersøkelsen, kan jeg kontaktes på denne e-postadressen eller per telefon: [...], eller veileder Åse Nylenna Akslen per e-post:

Ase.Nylenna.Akslen@hvl.no.

Med vennlig hilsen

[...] og [...]

barnehagelærerstudenter ved Høgskulen på Vestlandet